

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS APLINKOS DEPARTAMENTO
ŠVIETIMO, MOKSLO IR KULTŪROS SKYRIAUS
PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO Nr. TAP-16-1114 (2), TAIS Nr. 16-6920(3) (TOLIAU – NUTARIMO
PROJEKTAS)**

2016-08-24 Nr. NV-2668

1. Projekto rengėjas – Švietimo ir mokslo ministerija.

2. Projekto tikslas. Lietuvos Respublikos Prezidento pateiktame Švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekte NR. XIIP-4391 (toliau – Įstatymas) siūlomi trys pagrindiniai pakeitimai:

1. Numatyti, kad smurto prevencinės programos turėtų būti vykdomos visose bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.
2. Užtikrinti, kad tiek smurtą patyręs, tiek smurtaujantis asmuo laiku gautų nemokamą psichologinę pagalbą.
3. Įtvirtinti nuostatą, kad ne rečiau kaip kas ketverius metus pedagoginiai darbuotojai privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.

Siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui ir tobulinti atsižvelgiant į šias pagrindines pastabas ir pasiūlymus:

- Įstatymo nuostatose nurodyti, kad **apsauga nuo smurto garantuojama visoje švietimo sistemoje**, o ne tik bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose (įtraukti visas tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus).
- Siekiant užtikrinti efektyvią apsaugą nuo smurto bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, numatyti įpareigojimą, kad **bet kuris bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto atvejį privalo pranešti švietimo įstaigos vadovui**. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojai, švietimo įstaigos vadovas apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša atitinkamoje savivaldybėje veikiančiai pedagoginei psichologinei tarnybai ar atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.
- Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūloma smurto formų sąvokas reglamentuoti kituose specialiuose įstatymuose (pvz., Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lygių galimybių įstatyme, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme, Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme), Švietimo įstatyme, esant poreikiui, apsiriboti tik nuorodomis į šiuos įstatymus.
- Apibrėžti Įstatyme minimos psichologo konsultacijos (kurią turi teisę neatlygintinai nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas gauti smurtavęs ir smurtą patyręs nepilnametis asmuo) santykį su psichologine pagalba. Taip pat lieka nepagrįstas Įstatyme tik nepilnamečių (smurtavusių ir smurtą patyrusių) išskyrimas, nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai.
- Tikslinti Įstatymo nuostatą, kuri įpareigoja švietimo įstaigos vadovą užtikrinti psichologinės pagalbos teikimą kitose įstaigose (pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba pas kitą psichologinės pagalbos teikėją), kurios jam nepavaldžios ir jis neturi teisės duoti valdingus nurodymus.
- Tikslinti nuostatas, kurios pagal siūlomą formuluotę nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai bei kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turima omenyje. Be to atsakomybę turėtų nustatyti įstatymai.
- Įstatymo 23² straipsnio nuostatos yra Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalykas. Tačiau apsisprendus šias nuostatas palikti Įstatyme, siūlytina numatyti, kad sužinojus apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį, **visų asmenų pareiga** (ne tik smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų)) apie tai **pranešti Vyriausybės įgaliotai institucijai** (pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt).

3. Derinimas. Teikiamas Nutarimo projektas svarstytas 2016 m. liepos 5 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime ir iš esmės patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas. Neatsižvelgta į vieną Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabą, kurioje nurodoma, kad neturėtų būti Seime svarstomam teisės akto projektui pritariama iš esmės, jei Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą.

Teisingumo ministerija pateikė antrinę išvadą su šiomis pagrindinėmis pastabomis:

- Nutarimo projektu formuojamą Vyriausybės poziciją reikia pagrįsti konkrečiais ir aiškiais argumentais, atsisakant dėstomų abejonių ir pasvarstymų;
- Nutarimo projektą tikslinga suderinti su Lietuvos savivaldybių asociacija;
- Siūlytina įvertinti, koks bus finansavimo poreikis bei valstybės galimybės priimti naujus įsipareigojimus įgyvendinant Įstatyme siūlomas naujas priemones, kurių neapima psichologinė pagalba ar pagalba mokyklai ir mokytojui.

4. Dalykinio vertinimo išvada. Siūlytina Nutarimo projekto rengėjams įvertinti Teisingumo ministerijos 2016 m. rugpjūčio 23 d. rašte Nr. (1.6)2T-999 pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Švietimo, mokslo ir kultūros skyriaus vyriausioji specialistė

Olga Feščenko

Olga Feščenko, tel. 8 706 63 800, el. p. olga.fescenko@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. – smmin@smm.lt, http://www.smm.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos
Vyriausybei

2016-07-08 Nr. SR-3135
I 2016- - Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO

Švietimo ir mokslo ministerija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2016 m. birželio 28 d. išvadoje Nr. NV-2095 pateiktas pastabas, teikia pataisytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391“ projektą (toliau – nutarimo projektas). Nutarimo projektas buvo svarstytas 2016 m. liepos 5 d. ministerijų atstovų pasitarime.

Į visas Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento išvadoje pateiktas pastabas atsižvelgta, išskyrus – vieną, kurioje nurodoma, kad neturėtų būti Lietuvos Respublikos Seime svarstomam teisės akto projektui pritariama iš esmės, jei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą. Tokiu atveju Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektuose siūlytina formuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicijas pritarti projektui, tačiau pasiūlyti jo nesvarstyti, arba nepritarti projektui. Norėtume pažymėti, kad nutarimo projektu teikiamos Švietimo įstatymo pataisos yra svarbios ir sudarančios galimybes sistemiškai spręsti smurto ir patyčių mažinimo problemas mokykloje, vykdyti socialines ir emocines mokinių kompetencijas ugdančias prevencines programas, gauti psichologinę pagalbą smurtaujantiems ir smurtą patiriantiems vaikams, prireikus – ir mokytojams, stiprinti mokytojų kompetencijas socialinių ir emocinių gebėjimų srityje. Todėl, pataisius teikiamą Švietimo įstatymo projektą, kuriame būtų atsižvelgta į nutarimo projekte pateiktus pasiūlymus ir pastabas, būtų prisidedama prie veiksmingesnės smurto ir patyčių prevencijos sistemos kūrimo.

Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija. Į Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas ir siūlymus atsižvelgta.

Nutarimo projektą parengė Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento (direktorė Žydronė Žukauskaitė, tel. 2191142, el. p. zydrone.zukauskaite@smm.lt) Švietimo pagalbos skyriaus (vedėja Gražina Šeibokienė, tel. 219 1245, el. p. grazina.seibokiene@smm.lt) vyriausioji specialistė Ligita Čeledinienė (tel. 219 1256, el. p. ligita.celediniene@smm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 3 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2016 m. birželio 17 d. raštas Nr. (1.6.) 2T-748, 2 lapai.

3. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2016 m. birželio 16 d. raštas Nr. (16.3-42) SD-3878, 1 lapas.

4. Lietuvos savivaldybių asociacijos 2016 m. birželio 22 d. raštas Nr. (13)-SD-469, 1 lapas.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrenienė

Ligita Čeledinienė, tel. 2191256, el. p. ligta.celediniene@smm.lt

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47,
49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23²
STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. birželio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-1559 „Dėl Įstatymų projektų išvadų“ 10 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projektui Nr. XIIP – 4391 (toliau – Projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Projektą pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 2 straipsnis įpareigoja saugoti vaiką nuo bet kokio diskriminavimo. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punktas nustato, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeimyninės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 5 straipsnyje įtvirtintas lygių galimybių principas, skelbiantis, kad švietimo sistema yra socialiai teisinga, ji užtikrina asmens teisių įgyvendinimą, kiekvienam asmeniui ji laiduoja švietimo prieinamumą, bendrojo išsilavinimo bei pirmosios kvalifikacijos įgijimą ir sudaro sąlygas tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują. Pažymėtina, kad Švietimo įstatymo 6 straipsnis nustato, kad švietimo sistema apima formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas), neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą), savišvietą bei švietimo pagalbą.

Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo (toliau – Įstatymo) 23¹ straipsnio pavadinimas leidžia daryti prielaidą, kad nuo smurto bus apsaugoma tik dalis švietimo įstaigose besimokančių nepilnamečių ir pilnamečių asmenų, t. y. bendrojo ugdymo mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos, todėl, manytina, būtina įtraukti visas tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus. Atsižvelgiant į minėtas teisės aktų nuostatas dėl nediskriminavimo, lygių galimybių principo įgyvendinimo bei švietimo sistemos sandarą, įvertinant kovos prieš smurtą svarbą, būtina pabrėžti, jog smurtas netoleruojamas visoje švietimo sistemoje ir tarp visų amžiaus grupių asmenų, todėl siūloma Įstatymo 23¹ straipsnio nuostatose nurodyti, kad apsauga nuo smurto garantuojama visoje švietimo sistemoje.

Atsižvelgiant į tai, kad Projekte tų pačių santykių dalyviams apibūdinti vartojamos skirtingos sąvokos (pvz., „mokiniai/ vaikai/ nepilnamečiai/ nepilnamečiai asmenys/ mokiniai/ asmenys/ mokymo įstaigos bendruomenės nariai“; „pedagoginiai darbuotojai/ darbuotojai/ asmenys/ mokyklų ir mokymo įstaigų darbuotojai/ bendruomenės nariai/ mokytojai“) pažymėtina, kad apsaugos nuo smurto santykiuose dalyvaujantys subjektai turėtų būti aiškiai ir vieningai visur įvardyti, nes esant skirtingoms sąvokoms (nesant vartojamų sąvokų aiškumui), tam tikriems santykių dalyviams teisinis reguliavimas nebus taikomas arba bus taikomas skirtingai.

2. Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 5 straipsnis nustato, kad pagrindiniai policijos uždaviniai – nusikalstamų veikų ir administracinių pažeidimų (nusižengimų) prevencija,

nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų atskleidimas ir tyrimas ir kt. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad švietimo įstaigos, kiti asmenys, turintys duomenų apie būtinumą ginti vaiko teises ir interesus, privalo apie tai nedelsdami informuoti valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą (Civilinio kodekso 3.250 straipsnio 1 dalis). Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, sužinojęs apie vaiką, kuris galimai nukentėjo nuo nusikalstamos veikos ir dėl jam gali reikėti pagalbos, privalo pranešti apie tai policijai, savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui. Atsižvelgiant į minėtas nuostatas, tikslintina Įstatymo 23¹ straipsnio 2 ir 4 dalys.

3. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad apibrėžiant smurto sąvoką, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas vartojamų sąvokų aiškumui ir skirtingų smurto rūšių atribojimui. Pastebėtina, kad šiuo metu pateikti smurto rūšių apibrėžimai persidengia, taip patį skirstymą darydami neaiškiu ir neatliekančiu reguliacinio vaidmens. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Projektu siūlomas reglamentuoti klausimas šiuo metu, atsižvelgiant į įstatymų reguliavimo sritį, reglamentuoja (arba turėtų reglamentuoti) Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymą, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą, pvz., smurto sąvoka apibrėžiama Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (apimdama ir ekonominį poveikį), kuris būtų taikomas ir dėl smurto, patirto mokyklos teritorijoje, dėl ko, priėmus Projektą, iš karto būtų užprogramuota kelių įstatymų nuostatų taikymo kolizija tiek identifikuojant patį smurtą, tiek taikant priemones.

Atsižvelgiant į tai, siekiant reguliavimo nuoseklumo ir išvengti normų kolizijos, svarstyтина, ar Projektu siūlomos atitinkamos priemonės neturėtų būti sistemiskai dėstomos anksčiau nurodytuose įstatymuose (juos pildant), Švietimo įstatyme, esant poreikiui, apsiribojant tik nuorodomis į šiuos įstatymus. Juo labiau, kad atskiros nuostatos yra išskirtinai bendrojo pobūdžio ir nenukreiptos į išimtinai tik mokinių ar mokytojų apsaugą (pvz., siūlomos Įstatymo 2 straipsnio naujos 25 dalies, 23² straipsnio nuostatos). Taip pat, pažymėtina, kad Įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte vartojama neapibrėžta sąvoka „už vaiko priežiūrą atsakingas asmuo“.

4. Atsižvelgiant į Įstatymo ir Projekto 23¹ straipsnio turinį ir nuostatas, turėtų būti tikslinamos Įstatymo 19 straipsnio, pagal kurias psichologinė pagalba yra orientuota išimtinai į mokinį, ir Įstatymo 23 straipsnio, kuris reglamentuoja pagalbą mokyklai ir mokytojui, nuostatos, o psichologinės pagalbos ir pagalbos mokytojui ir mokyklai institutai (atsižvelgiant į jų paskirtį) sistemingai vartojami Įstatymo 23¹ straipsnyje. Be to, procedūriniai psichologinės pagalbos teikimo klausimai, nurodyti 23¹ straipsnyje, turėtų būti įgyvendinamųjų teisės aktų reguliavimo dalyku. Lieka neįvertinama ir tai, kad pagal Įstatymo 19 straipsnį psichologinę pagalbą teikia ir mokyklų psichologai.

Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina apibrėžti Įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalyje minimos psichologo konsultacijos santykį su psichologine pagalba, pačios konsultacijos gavimo tvarką (kas ją reglamentuoja) bei pateikti šių sąvokų apibrėžimus. Taip pat lieka nepagrįstas Įstatymo 23¹ straipsnio 5 ir 6 dalyse tik nepilnamečių išskyrimas, nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai. Analogiška pastaba taikytina ir kitoms Projekto nuostatoms, kuriose siekiama įtvirtinti tik nepilnamečių mokinių (ar jų atstovų) teises ir pareigas, susijusias su smurto prevencija švietimo įstaigose.

5. Švietimo įstatymo 59 straipsnis nustato mokyklos vadovo įgaliojimus. Pagal Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalies nuostatas, švietimo įstaigos vadovas veikia įstatyme bei konkrečios įstaigos nuostatuose, pareigybės aprašyme nustatytos kompetencijos ribose. Švietimo įstaigos vadovo atsakomybės klausimas gali būti sprendžiamas teisės aktuose nustatyta tvarka ir tik už jo kaip įstaigos vadovo nurodytų pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą bei kitų teisės aktų nuostatų pažeidimus. Pagal Įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalies nuostatą, švietimo įstaigos vadovas privalo, t. y. turi pareigą užtikrinti, jog nepilnamečiai mokiniai kartu su juos lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą jam nepavaldžioje įstaigoje – pedagoginėje

psichologinėje tarnyboje arba pas kitą psichologinės pagalbos teikėją. Minėta nuostata įpareigoja švietimo įstaigos vadovą užtikrinti psichologinės pagalbos teikimą kitose įstaigose, kurios jam nepavaldžios ir jis neturi teisės duoti valdingus nurodymus, bet atsakomybė galės būti taikoma jam. Atsižvelgiant į tai, tikslintina Įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalis.

6. Įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalies nuostatos nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku, kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai bei kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turimi omenyje. Atkreiptinas dėmesys, kad su asmens teisių ir laisvių turiniu bei jų įgyvendinimu susijusios nuostatos, įskaitant ir poveikio priemonių asmenims taikymą už tam tikras veikas, turi būti aiškiai įtvirtinamos Įstatymu. Tuo tarpu nei iš Projekto, nei iš kitų Lietuvos Respublikos įstatymų nėra aiškūs nei subjektai, kuriems poveikio priemonės gali būti taikomos, nei veikos, už kurias jos būtų taikomos, nei pačios taikytinos poveikio priemonės. Be to, formuluotė „gali būti taikomos poveikio priemonės“ nesuderinama su bendroju atsakomybės neišvengiamumo principu, nes suponuoja subjektyvią valdingus įgalinimus turinčio subjekto (nors jis projekte ir neatskleistas) teisę spręsti dėl poveikio priemonės reikalingumo ir taikymo. Analogiška pastaba taikytina ir Projekto 5 straipsniu pildomo Įstatymo 23² straipsnio 6 daliai.

7. Vertinant visas Įstatymo 23² straipsnio nuostatas, pastebėtina, kad jos yra Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalyku. Tačiau apsisprendus šias nuostatas palikti Įstatyme, turėtų būti apibrėžtas Projekto ir Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo tarpusavio santykis ir jų reguliavimo dalykų tarpusavio atribojimas, taip pat siūlytina, kad pranešimas apie pastebėtas patyčias turėtų būti ne išimtinai tėvų, bet visų asmenų pareiga. Atsižvelgiant į tai, kad Kibernetinio saugumo įstatymas nereglamentuoja su kibernetiniu saugumu nesusijusios informacijos talpinimo elektroninėje erdvėje, jos tvarkymo ar šalinimo klausimų, todėl Įstatyme turėtų būti įtvirtinta tvarka dėl susijusių su patyčioms priskiriamos informacijos pašalinimo iš elektroninių ryšių tinklo įgaliotų institucijų privalomų nurodymų davimo ir jų įgyvendinimo.

8. Siūlomas Projekto 8 straipsnio 1 dalies naujas Įstatymo nuostatas tikslingiau būtų dėstyti Įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkte. Tuo atveju, jeigu psichologo konsultacija mokiniui būtų apibrėžta kaip sudėtinė psichologinės pagalbos dalis, manytina, kad ir dabartinė Įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkto redakcija analogiškas pareigas numato.

9. Projekto 1 straipsnio 1 dalimi pildomoje Įstatymo 2 straipsnio 21 dalyje siūloma įtvirtinti sąvokos „prevencinė programa“ apibrėžimą, tačiau toliau Projekto nuostatose nėra atskleistas subjektas, atsakingas už tokių programų turinio ar kriterijų nustatymą, tvirtinimą bei įgyvendinimą. Taip pat nėra aiškus Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomo Įstatymo 2 straipsnio 25 dalyje vartojamų sąvokų turinys: „socialinė sveikata“, „emocinė sveikata“, „dvasinė sveikata“.

Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomos Įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte išskiriama atskira smurto forma – vaiko nepriežiūra. Atsižvelgiant į Projektu nustatomą šios smurto formos turinį bei sistemiškai vertinant ją su kitomis Projekte išskiriamos smurto formomis, svarstyтина, ar vaiko nepriežiūra, t. y. vaiko atstovo pagal įstatymą vykdomas esminių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių, tiesiogiai nesusijusių su Švietimo įstatyme reglamentuojamais teisiniais švietimo srityje veikiančių subjektų santykiais, netenkinimas ar nepakankamas tenkinimas yra šio Įstatymo reguliavimo dalykas. Be to, ir kitose Projekto nuostatose akcentuojamas ir išskiriamas smurtas būtent tarp švietimo įstaigos mokinių ir (ar) darbuotojų, o ne įstatyminių vaiko atstovų smurtas prieš savo vaikus.

Ministras Pirmininkas

Švietimo ir mokslo ministras

Švietimo ir mokslo ministrė
Audronė Pitrėnienė

Teisės skyriaus vedėja

Rūta Palevičienė
2016-07-07

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2016 m. birželio 1 d. Nr. SV-S-1559
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo 2016 m. gegužės 31 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-355 ir į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3606(2).
2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.166 ir 3.167 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3951.
3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3, 22, 57, 58, 256, 293, 312, 317, 320, 322 ir 324 straipsnių pakeitimo, 34 straipsnio ir XXX skyriaus pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto Nr. XIIP-4116.
4. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4309.
5. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4310.
6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 260 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4311.
7. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4312.
8. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589, 614, 633 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 226¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-4313.
9. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 202 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4369.

8/9

✓ 10. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391.

11. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 145 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4394.

12. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 2, 16¹, 17, 18, 22, 28, 29, 34 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 16² straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-4437.

Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas

Vydas Gedvilas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23,
43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

2016 m. pristatytos Tarptautinės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenamos ir sveikatos studijos (*Health Behaviour in School-aged Children*) 2013–2014 m. rezultatai rodo, kad Lietuvoje patyčias patyrė didžiausia vaikų dalis iš visų 44 tyrime dalyvavusių Europos ir Šiaurės Amerikos šalių. Lietuvoje patyčias patiria 32 proc. berniukų ir 26 proc. mergaičių. Vaikų, patyrusių patyčias, skaičius 2010 m. buvo sumažėjęs iki 25,9 proc., vėl pradėjo didėti ir 2014 m. siekė 29,5 procento. Patys iš kitų tyčiojasi 33 proc. berniukų ir 16 proc. mergaičių (prieš ketverius metus buvo 28 proc. berniukų ir 15 proc. mergaičių). Patyčios, ekspertų vertinimu, yra viena iš smurto rūšių. Patyčios plinta ir kibernetinėje erdvėje. Net 22,1 proc. šalies mokinių per pastaruosius metus patyrė patyčias tekstinėmis žinutėmis, o 14,9 proc. mokinių nuotraukos ar filmukai buvo išplatinti be jų sutikimo.

Patyčios priskiriamos prie savižudybės riziką didinančių veiksnių. Eurostato duomenimis, 2012 m. 15–19 metų jaunuolių savižudybių rodiklis (100 tūkst. gyventojų) siekė 15,4 ir buvo aukščiausias tarp Europos Sąjungos šalių. 10–14 metų vaikų savižudybių rodiklis siekė 1,93 ir atsiliko tik nuo Estijos (3,3). Lietuvoje beveik kiekvieną savaitę nusižudo jaunas žmogus: 2013 m. nusižudė 44, 2014 m. – 32, 2015 – 36 13–19 metų jaunuoliai.

2016 m. vasario 19–27 d. Visuomenės nuomonės ir rinkų tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo duomenys rodo, kad net 3 iš 4 Lietuvos gyventojų patyčias mokyklose laiko aktualia ir svarbia šių dienų problema. Apklausoje dalyvavę suaugusieji mokyklų gebėjimą spręsti patyčių problemą įvertino kiek geriau nei vidutiniškai (6,3 balo iš 10 galimų).

Didelį susirūpinimą kelia ir didelė paauglių, vartojančių psichoaktyviasias medžiagas, dalis. Alkoholio ir kitų narkotikų Europos mokyklose tyrimo (angl. *European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, ESPAD*) 2011 m. duomenimis, tik 3 proc. 15–16 metų Lietuvos mokinių teigė nė karto nerūkę, nevartoję alkoholio, inhaliantų, raminamųjų ir migdomųjų ar nelegalių narkotinių medžiagų. Tyrime dalyvavusių šalių vidurkis siekė 11 proc., o Islandijoje tokių mokinių dalis siekė net 40 proc., Norvegijoje – 26 proc., Švedijoje – 20 procentų. Bent kartą gyvenime koki nors narkotiką Lietuvoje vartojo 21 proc. paauglių (Europos vidurkis 18 procentų). 2015–2016 m. m. šalies miestų Visuomenės sveikatos biurai atliko narkotinių medžiagų pėdsakų aptikimo tyrimus mokyklose. Tyrimų duomenimis, iš dalyvavusių 29 Kauno mokyklų marihuanos arba sintetinių medžiagų pėdsakų aptikta devyniose. Iš tirtų 22 Klaipėdos miesto ugdymo įstaigų narkotinių medžiagų pėdsakų rasta dešimtyje mokyklų. Iš 15 Jonavos miesto ir rajono mokyklų kvaišalų pėdsakų rasta devyniose.

Pernai Lietuvoje padaugėjo smurto atvejų prieš vaikus skaičius. Miestų ir rajonų savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyrių duomenimis, dėl įvairių nusikalstamų veikų 2015 m. Lietuvoje nukentėjo 2165 vaikai (palyginimui 2014 m. – 1192), tai reiškia, kad kas penktas vaikas nukentėjo nuo smurtaujančių šeimos narių. Pusė nuskriaustų vaikų patyrė fizinį, 44 proc. – psichologinį, 6 proc. – seksualinį smurtą.

Tyrimų rezultatai ir statistiniai duomenys įpareigoja susirūpinti ir imtis priemonių mažinant smurtą tarp jaunimo. Įstatymo projekto tikslas – sukurti kovos su smurtu sistemą visose šalies bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.

Tikslui pasiekti keliama šie uždaviniai.

1. Užtikrinti, kad kiekvienoje bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje būtų vykdoma bent viena nuosekli, ilgalaikė socialines ir emocines kompetencijas ugdanči prevencinė programa, apimanti smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą.

2. Užtikrinti, kad nemokamą psichologinę pagalbą laiku gautų ir smurtauojantys, ir smurtą patiriantys vaikai, prireikus – ir mokytojai.

3. Stiprinti pedagoginių darbuotojų kompetencijas socialinių ir emocinių gebėjimų srityje.

2. Įstatymo projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos Švietimo, mokslo ir kultūros grupė ir Teisės grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikoje galioja įvairūs teisės aktai, pabrėžiantys, kad kiekvienas vaikas turi mokytis saugioje ir palankioje ugdymuisi aplinkoje, kurioje nebūtų įžeidinėjimų, skaudinimo, smurto.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 46 straipsnio 1 dalies 7 punkte įtvirtinta nuostata, kad mokinys turi teisę mokytis savitarpio pagarba grįžtoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje.

Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijos 19.2 papunktyje nurodytas siekis „mokyklose diegti sisteminius pokyčius, lemiančius patyčių, prekybos žmonėmis ir smurto, alkoholio ir tabako vartojimo mažinimą, kad būtų užtikrinamas mokyklos bendruomenės psichologinis saugumas“. Numatyta padidinti patyčias nepatiriančių vaikų dalį nuo 30 iki 70 proc. ir pasiekti, kad 50 proc. mokyklų būtų įgyvendintos prevencinės programos.

Geros mokyklos koncepcijos 13.2 papunktyje pabrėžiama, kad „mokykloje puoselėjamos pozityvios vertybės, skatinamas sveikas gyvenimo būdas. Mokiniai jaučiasi psichologiškai saugūs, priimti, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir gerbiamos“.

Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendruosiuose ugdymo planuose (62, 63 punktai) įtvirtinta, kad į formaliojo ugdymo turinį yra integruotos įvairaus pobūdžio prevencinės programos, o mokykla, atsižvelgdama į mokyklos tikslus ir kontekstą, priima sprendimus dėl programų įgyvendinimo formos.

Ekspertų vertinimu, veiksmingiausias būdas sumažinti smurto mastą mokyklose yra formuoti ir ugdyti mokinių vertybines nuostatas, socialinius ir emocinius įgūdžius, asmenines ir bendrąsias kompetencijas, diegti tikslines smurto prevencines

programas. Tokios programos mokyklose pradėtos diegti nuo 2008 metų. Šiuo metu Lietuvos mokyklose vykdoma apie 30 įvairaus pobūdžio prevencinių programų.

Nuo 2013 m. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras patvirtino 11 prevencinių programų, kurios yra įgyvendinamos projekto „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas“ lėšomis. Iš jų 7 smurto ir patyčių, socialinių įgūdžių ugdymo, emocijų išraiškos kontrolės ugdymo, ankstyvosios intervencijos programos („Antrasis žingsnis“, „Obuolio draugai“, „Zipio draugai“, „OLWEUS“, „Mentorystė“, „LIONS QUEST“ programa „Paauglystės kryžkelės“), Vaiko emocijų išraiškos kontrolės (VEIK ugdymo programa), 2 psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencinės programos („Sniego gniūžtė“, „Gyvai“) ir tėvų mokymo programa „STEP“, tarptautinė tėvų ir auklėtojų ugdymo įgūdžių mokymo programa „Mokykla tėvams ir auklėtojams“.

Šiuo metu švietimo įstaigos vadovai nusprendžia, ar mokykla turėtų dalyvauti prevencinėse programose, todėl smurto (patyčių) problema rimčiau sprendžiama tik motyvuotose mokyklose. Be to, daugelis mokyklų, dalyvaujančių prevencinėse programose, ieškodamos savo modelio, renkasi ne vieną, o keletą programų. Pažymėtina, kad 2014 m. tikslines smurto ir patyčių prevencines programas įgyvendino 56,3 proc. šalies mokyklų. Mokyklose, kur vyksta prevencinės programos, patyčias patiriančių vaikų skaičius smarkiai mažėja. Pavyzdžiui, 2015 m. „OLWEUS“ apklausos rezultatai rodo, kad pradėjusiose programos vykdymą 2013 m. mokyklose pradinis patyčių lygis siekė 27,8 proc., o praėjus 2 programos vykdymo metams – 19,3 procento. Profesinio mokymo įstaigos šiuo metu prevencinėse programose nedalyvauja, tačiau jos įgyvendina įvairias prevencines veiklas.

2014 m. 44 proc. mokyklų neįgyvendino tikslinių prevencinių programų. Tačiau mokyklos smurto prevenciją įgyvendina per formaliojo ugdymo turinį, integruojamąsias programas ir kitą prevencinę veiklą (renginius, konkursus ir akcijas).

Pastebėta, kad geriausi rezultatai pasiekiami, kai yra užtikrinamas prevencinių programų diegimo tęstinumas ir nuoseklumas; taip pat kai smurto apraiškų problema sprendžiama kompleksiskai, kartu su kitu prevenciniu darbu, pavyzdžiui, prieš alkoholio, tabako, narkotinių medžiagų vartojimą ir pan., kryptingai gerinant ugdymo ir ugdymosi aplinką, mokinių tarpusavio bei mokinių ir suaugusiųjų santykius, kai suaugusieji geba būti tinkamo elgesio pavyzdžiu kitiems.

Daugelyje šalies mokyklų trūksta nuoseklaus požiūrio į smurto problemų sprendimą. Kai kurių mokyklų administracija neprisiima atsakomybės, sprendžiant smurto ir patyčių problemas mokykloje. Pasitaiko atvejų, kai mokytojai, administracija, švietimo pagalbos specialistai, bendraklasiai nereaguoja (nemokomi reaguoti) į smurtą ir patyčias. Mokyklos vadovų supratimas apie patyčių mastą yra nuviliantis. 2015 m. lapkričio 18 – gruodžio 4 d. visuomenės nuomonės ir rinkų tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atlikto tyrimo duomenys rodo, kad mokyklų vadovai patyčių problemos aktualumą vertina žemiau nei vidutiniškai (4,4 balo iš 10 balų).

Kiekvienoje bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje, vykdančioje pirminį profesinį mokymą, veikia Mokyklos vaiko gerovės komisija, kuri rūpinasi psichologiškai ir fiziškai saugios aplinkos mokykloje kūrimu. Vaiko gerovės komisija padeda spręsti mokinių tarpusavio santykių, pedagogų ir mokinių santykių problemas, analizuoja mokinių elgesio taisyklių pažeidimus mokykloje, smurto, patyčių, žalingų įpročių, teisėtvarkos pažeidimų atvejus, organizuoja ir koordinuoja prevencinį darbą, švietimo pagalbos teikimą, saugios ir palankios vaiko ugdymui aplinkos kūrimą ir atlieka kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas. Komisijai deleguota funkcija rinkti informaciją iš mokytojų, klasės vadovų, švietimo pagalbos specialistų, tėvų (globėjų, rūpintojų), sprendžiant konkretaus vaiko problemas, planuoti švietimo pagalbos teikimą, analizuoti jos veiksmingumą.

Bendrojo ugdymo mokyklose teikiama socialinė pedagoginė, psichologinė, specialioji pedagoginė, specialioji ir kt. pagalba. Ją teikia švietimo pagalbos specialistai. Socialinio pedagogo viena iš funkcijų yra prevencinės veiklos organizavimas, o psichologo – psichologinių problemų prevencija, prevencinių priemonių ir programų rengimas. Nors mokinių skaičius mokyklose mažėja, tačiau pagalbą mokiniui teikiančių psichologų ir socialinių pedagogų daugėja. Švietimo informacinių technologijų centro duomenimis, 2013–2014 m. m. bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 446 psichologai ir 969 socialiniai darbuotojai, 2015–2016 m. – 472 psichologai ir 967 socialiniai pedagogai, profesinio mokymo įstaigose 18 psichologų ir 71 socialinis pedagogas. Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos apraše, patvirtintame švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215, nurodyta, kad mokyklos psichologo etatas gali būti steigiamas mokykloje, kurioje mokosi nuo 301 iki 600 mokinių (esant galimybei – mokantis ir mažesniai mokinių skaičiui). Daugiausia mokinių vienam švietimo pagalbos specialistui tenka didelėse miesto mokyklose. Tačiau švietimo pagalbos specialistų mokyklose vis dar trūksta, ne visose mokyklose dirba bent po vieną psichologą ar socialinį pedagogą. Aktualia problema vis dar išlieka psichologinės pagalbos teikimas kaimo mokyklose. Keturiolikoje savivaldybių yra pradinių mokyklų, kurios neturi švietimo pagalbos mokiniui specialistų.

Psichologinė pagalba teikiama ne tik bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminį profesinį mokymą, bet ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose. Pedagoginės psichologinės tarnybos teikia specialiąją, pedagoginę ir psichologinę pagalbą, jei jos negali suteikti mokyklos specialistai. Šiuo metu 55 Lietuvos savivaldybėse veikia 28 Pedagoginės psichologinės tarnybos, 13 Švietimo centro padalinių, teikiančių švietimo pagalbos paslaugas, 10 Švietimo pagalbos tarnybų (skyrių), 4 pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centrai. Juose dirba 104 psichologai ir 20 socialinių pedagogų. 5 savivaldybėse (Birštono, Neringos, Kalvarijos, Rietavo, Pagėgių) tokių specializuotų tarnybų (centrų) iki šiol nėra.

Lietuvos vaikams, mokytojams ir tėvams organizuojami įvairūs su patyčių prevencija susiję mokymai. Mokytojai, vykdančys klasės vadovo funkcijas, dalyvauja įgyvendinant visas prevencines programas ar kitą mokyklos vykdomą veiklą, atitinkamai tobulina kvalifikaciją šioje srityje, dalyvauja įvairiuose mokymuose, kaip veiksmingai diegti prevencines programas.

Kibernetinės patyčios dažniausiai yra anoniminės. Skleidžiant informaciją elektroninių ryšių tinklais, patyčių mastas greitai plinta, o virtualioje erdvėje sunku pašalinti jų turinį. Dažniausiai žalingo turinio (vaizdo ir kt.) patyčias sukeliančiai medžiagai platinti pasirenkamos užsienio valstybėse registruotos interneto svetainės, o jų administratoriams atsakomybė už nepilnamečių vystymuisi žalingos viešosios informacijos skelbimą ir (ar) kitos medžiagos viešinimą nepatenka į Lietuvos jurisdikciją. Interneto svetainėse paskelbta informacija yra saugoma ne Lietuvos jurisdikcijoje esančiose tarnybinėse stotyse, todėl prieiga prie šios informacijos gali būti panaikinama tik tam tikrais atvejais, bendradarbiaujant Lietuvos ir šalies, kurios tarnybinėje stotyje yra saugoma ši informacija, kompetentingoms institucijoms.

Lietuvoje vykdomas tęstinis projektas „Saugesnis internetas“. Tai Europos Komisijos nuo 1999 m. vykdoma programa visose ES šalyse. Programa siekiama skatinti saugesnį naudojimąsi internetu ir apsaugoti vaikus, kovojant su neteisėtu ir žalingu interneto turiniu bei elgesiu. Programą vykdo 4 partneriai: Informacinių technologijų centras, Ryšių reguliavimo tarnyba, asociacija „Langas į ateitį“, VšĮ „Vaikų linija“. Pasinaudojus „Karštosios linijos“ paslauga, galima bet kada pranešti apie

neteisėtą ar žalingą informaciją internete, kuri yra patikrinama ir perduodama kompetentingoms institucijoms.

Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose vykdomos įvairios prevencinės veiklos, tačiau tyrimų duomenys rodo, kad šalyje bendras smurto ir patyčių mastas nemažėja. Todėl būtini esminiai pokyčiai įgyvendinant prevencines veiklas mokyklose. Prevencinė veikla mokykloje turi tapti neatskiriama formaliojo ir neformaliojo švietimo dalimi. O mokyklos turi vykdyti ilgalaikes, tęsines, pritaikytas įvairaus amžiaus mokiniams, įtraukiančias visą mokyklos bendruomenę prevencines programas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūlomi trys esminiai pakeitimai:

1) Smurto prevencinės programos turi būti vykdomos visose bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.

Siūloma užtikrinti, kad kiekviena bendrojo ugdymo mokykla ir profesinio mokymo įstaiga vykdytų bent vieną nuoseklia, ilgalaikę socialines ir emocines kompetencijas ugdančią prevencinę programą, apimančią smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, pateiktas švietimo ir mokslo ministro patvirtintame rekomendacijų sąrašė.

Moksliniai tyrimai rodo, kad, kuriant saugią aplinką mokyklose, svarbus visos mokyklos bendruomenės įsitraukimas. Pačios veiksmingiausios smurto ir patyčių prevencinės programos yra tos, kuriose dalyvauja mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai, mokyklos administracija, aptarnaujantis personalas. Prevencinės programos vykdymas savaime nereiškia, kad smurto ir kitokio nepageidautino elgesio mokykloje neliks, tačiau tai užtikrins tinkamą mokyklos reagavimą bei jos pasirengimą imtis sistemingų ir koordinuotų veiksmų neigiamoms pasekmėms įveikti.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 1193 bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi 335 159 mokiniai, ir 75 profesinio mokymo įstaigos, kuriose mokosi 46 543 mokiniai. Vis dėlto, tik 56,3 proc. mokyklų šiuo metu yra vykdomos smurto prevencinės programos. Lietuvos patirtis parodė, kad mokyklose, kuriose ilgą laiką vykdomos prevencinės programos, smurto ir patyčių nuosekliai mažėja. Prevencija veiksminga tik tuomet, jeigu vykdoma nuolat.

Visose bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose bus sukurama smurto prevencijos sistema, pagal kurią mokiniai, pastebėję smurto (ir patyčių) atvejus, kreiptųsi į švietimo įstaigos vadovą, kuris būtų atsakingas už drausminio poveikio priemonių paskyrimą smurtaujančiam mokiniui ar mokyklos personalui. Švietimo įstaigos vadovas, įvertindamas kiekvieną smurto epizodo mastą ir pavojingumą, apie pastebėtą fizinio, seksualinio smurto ar vaikų nepriežiūros atvejį privalės pranešti kompetentingoms institucijoms (pavyzdžiui, policijai, Vaiko teisių apsaugos skyriams). Švietimo įstaigos vadovas kompetentingoms institucijoms neprivalės pateikti pranešimo apie pastebėtus patyčių atvejus, įskaitant patyčias kibernetinėje erdvėje. Įstatymo projekte siūloma, kad Švietimo ir mokslo ministerija parengtų rekomendacijas dėl prevencinių veiklų mokyklose, o kiekviena bendrojo ugdymo mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos bendruomenė susikurtų pageidaujamo elgesio mokykloje taisykles.

2) Užtikrinti, kad tiek smurtą patyręs, tiek smurtaujantis asmuo laiku gautų nemokamą psichologinę pagalbą.

Siūloma numatyti, kad nemokamą psichologinę pagalbą galėtų gauti ir smurtauojantys, ir smurtą patiriantys mokiniai, jų tėvai, prireikus – ir mokytojai. Šiuo metu mokytojams psichologinė pagalba bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose neteikiama. Mokiniams, patyrusiems smurtą, psichologinę pagalbą teikia bendrojo ugdymo mokyklose dirbantys psichologai, tačiau jų nepakanka. Mokytojui, patyrusiam smurtą ir patyčias mokykloje, psichologinę pagalbą turėtų teikti pedagoginių psichologinių tarnybų psichologai ar kiti psichologinės pagalbos teikėjai, su kuriais savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo. Šis modelis būtų taikomas ir tais atvejais, kai mokiniui psichologinę pagalbą mokykloje suteikti laiku nėra galimybės.

Psichologinė pagalba turėtų būti pradama teikti neatlygintinai nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas. Tais atvejais, kai smurtą patyrė ar smurtavo nepilnametis, kartu su vaiku į psichologinę konsultaciją atvykti turėtų ir vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai).

3) Tobulinti pedagoginių darbuotojų kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.

Svarbu kuo anksčiau pastebėti smurtinį elgesį ir užkirsti jam kelią, tačiau įprastas pedagogo bendravimas ir tradiciniai ugdymo metodai ne visada būna sėkmingi. Mokytojo kompetencija ir specialus pasirėngimas ugdant mokinių socialines ir emocines kompetencijas tam turi ypatingą reikšmę. Todėl įstatymo pataisomis siūloma tobulinti pedagoginių darbuotojų kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje ne rečiau nei kartą per ketverius metus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Remiantis pirmiau pateiktais argumentais, tarptautinių tyrimų patirtimi ir Lietuvos 2015 m. statistiniais duomenimis, numatomos teigiamos siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės, susijusios su smurto, patyčių, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo mažėjimu tarp jaunimo. Efektyviai vykdant smurto prevenciją nuo smurto, kasmet būtų galima apsaugoti apie 60 000 vaikų.

Neigiamų teisinio reguliavimo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Visuotinai vykdant prevencines programas, siekiama užtikrinti saugią mokyklos aplinką, ugdyti mokinių socialines ir emocines kompetencijas. Tai leidžia tikėtis teigiamų pokyčių, mažinant smurto mastą šalies bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, nuosekliai mažinant ir nusikalstamų veikų skaičių.

Priimtas įstatymas įtakos korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Reikės pakeisti teisės aktus:

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymą Nr. V-774 „Dėl reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymą Nr. V-1215 „Dėl psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymą Nr. ISAK-1548 „Dėl mokyklos psichologo bendrųjų pareiginių nuostatų“; Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymą Nr. V-579 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

10. Ar įstatymo projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo įgyvendinimui Vyriausybė turės priimti nutarimą dėl įgaliosios institucijos patyčių prevencijos kibernetinėje erdvėje paskyrimo. Švietimo ir mokslo ministerija turės parengti rekomendacijas dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

2015 m. smurto ir patyčių prevencinėms programoms įgyvendinti buvo skirta 43,9 tūkst. Eur valstybės biudžeto ir 150,5 tūkst. Eur ES struktūrinių fondų lėšų. 2016 m. smurto ir patyčių prevencinėms programoms įgyvendinti numatyta skirti 75 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų. 2014–2020 m. prevencinėms programoms švietimo įstaigose įgyvendinti planuojama skirti 4,3 mln. Eur ES struktūrinės paramos lėšų.

Skirtingoms prevencinėms programoms įgyvendinti bendrojo ugdymo mokykloje vieneriems mokslo metams reikalinga skirtinga lėšų suma, pavyzdžiui, ankstyvajai prevencinei programai „Zipio draugai“ įgyvendinti vienoje mokykloje reikia 325 Eur, ankstyvajai prevencinei programai „Obuolio draugai“ – 350 Eur, programai „Antrasis žingsnis“ – 415 Eur, „LIONS QUEST“ gyvenimo įgūdžių ugdymo programai „Paauglystės kryžkelės“ – 1160 Eur, „OLWEUS“ patyčių prevencinei programai – 2000 Eur. 2015–2016 m. m. Lietuvoje yra 1193 bendrojo ugdymo mokyklos. Tam, kad visose šalies mokyklose būtų vykdoma bent po vieną akredituotą prevencinę programą, įtraukiančią visą mokyklos bendruomenę, kasmet reikėtų apie milijono eurų. Lėšos yra reikalingos pedagogams parengti, anksčiau parengtiems pedagogams konsultuoti, metodinei medžiagai parengti, darbui su mokiniais.

Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 785 „Dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“, įteisinta, kad savivaldybės ne mažiau kaip 80 proc. nurodytos rekomenduojamos mokinio krepšelio lėšų sumos turi skirti pedagoginei psichologinei pagalbai organizuoti.

Pedagoginei psichologinei tarnybai rekomenduojama 6,64 Eur vienam sutartiniam mokiniui per metus. 2016 m. 55 savivaldybių pedagoginėms psichologinėms tarnyboms per metus skirta 3,5 mln. Eur. Pagal eksperimentinę mokymo lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodiką 5 savivaldybėms klasės krepšelyje pedagoginei psichologinei pagalbai organizuoti skirta 234 tūkst. Eur. Savivaldybėms skyrus mokinio krepšelio lėšas, numatytas pedagoginei psichologinei pagalbai organizuoti, papildomų lėšų nereikėtų.

Šiuo metu Ryšių reguliavimo tarnyba vykdo „Karštosios linijos“ paslaugą (EK projektas „Saugusis internetas“), t. y. interneto svetainėje bet kada galima pranešti apie pastebėtą neteisėtą ar žalingą informaciją internete, kuri yra patikrinama ir perduodama atsakingoms institucijoms. Ši veikla iki 2017 m. bus finansuojama iš EK projekto lėšų. Ateityje veiklos tęstinumui užtikrinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu buvo gauti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Ryšių reguliavimo tarnybos, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, VšĮ „Vaikų linijos“, VšĮ „Jaunimo linijos“, VšĮ Paramos vaikams centro, VšĮ „LIONS QUEST LIETUVA“, įvairių švietimo įstaigų vadovų vertinimai ir siūlymai.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šio įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: smurtas, patyčios, prevencinės programos.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė

18

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMAS

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį nauja 21 dalimi:

„**Prevencinė programa** – planinga ir sisteminga priemonių seka, padedanti stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksnius ir mažinti rizikos veiksnių įtaką.“

2. Buvusias 2 straipsnio 21, 22, 23 dalis laikyti atitinkamai 22, 23, 24 dalimis.

3. Papildyti 2 straipsnį nauja 25 dalimi:

„**25. Smurtas** – veikimu ar neveikimu daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis ar nepriežiūra, dėl kurio kitas asmuo patiria ar gali patirti žalą ir pavojų gyvybei, sveikatai, raidai ir (ar) orumui. Išskiriamos šios smurto formos:

1) fizinis smurtas – kito asmens tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai, sukeliantys asmeniui skausmą ir (ar) galintys sukelti arba sukeliantys pavojų kito asmens gyvybei, sveikatai, vystymuisi ir (ar) orumui;

2) psichologinis smurtas (patyčios) – asmens neigiami tyčiniai veiksmai, atliekami tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai kito asmens atžvilgiu, sukeliantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą asmens fizinei, emocinei, socialinei ir dvasinei sveikatai ar vystymuisi;

3) seksualinis smurtas – asmens seksualiniai veiksmai kito asmens atžvilgiu, dėl amžiaus ar kitų veiksnių, negalinčio ir (ar) nenorinčio išreikšti sutikimo, kuriais asmuo siekia patirti seksualinį pasitenkinimą arba siekti bet kokios naudos iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir kurie sutrikdo ar gali sutrikdyti normalią asmens raidą ir (ar) žaloja ar gali žaleti jo asmenybę;

4) vaiko nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatiniis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei, socialinei, dvasinei sveikatai ir vystymuisi;

5) patyčios kibernetinėje erdvėje – patyčios prie kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) panaudojant informacinės visuomenės informavimo priemones, siekiant įbauginti, pakenkti asmens reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, nežiūrint į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam asmenų ratui (elektroniniu laišku, trumpąja žinute ar kitokiu susirašinėjimu, taip pat skaitmeninių vaizdų persiuntimu į asmens ryšio priemones, įkeliant į interneto svetainę, pokalbių kambarį ar diskusijų grupę).“

4. Buvusias 2 straipsnio 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 dalis laikyti atitinkamai 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 dalimis.

2 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmenybės ir ugdymosi problemų turinčiam, taip pat smurtaujančiam ar smurtą patyrusiam mokiniui psichologinė pagalba visuotinai teikiama pagalbos teikėjams bendradarbiaujant su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokytojais, juos konsultuojant.“

3 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Pagalbos mokyklai ir mokytojui paskirtis – teikti informacinę, ekspertinę, konsultacinę, psichologinę ir kvalifikacijos tobulinimo pagalbą, didinančią švietimo veiksmingumą ir skatinančią mokyklos veiklos tobulinimą ir mokytojo profesinį tobulėjimą.“

2. Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas yra sudedamoji neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalis. Ne rečiau nei kartą per ketverius metus pedagoginiai darbuotojai privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje. Valstybinių (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) ir savivaldybių švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų kvalifikacija tobulinama vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais nuostatais.“

4 straipsnis. Įstatymo papildymas 23¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 23¹ straipsniu:

„23¹ straipsnis. Apsauga nuo smurto bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose

1. Bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje draudžiama bet kokia smurto forma nukreipta:

- 1) mokinių prieš mokinius;
- 2) bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojų prieš mokinius;
- 3) mokinių prieš bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojus;
- 4) bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus.

2. Bet kuris bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto atvejį privalo pranešti švietimo įstaigos vadovui.

3. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokinys, švietimo įstaigos vadovas apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša ir smurtaujančio (-ių), ir smurtą patyrusio (-ių) mokinio (-ų) tėvams (globėjams, rūpintojams) ir vaiko teisių apsaugos srityje veikiančioms kompetentingoms valstybės ir savivaldybės institucijoms.

4. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojai, švietimo įstaigos vadovas apie įvykusį smurto prieš mokytoją, kitą bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotoją faktą nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša atitinkamoje savivaldybėje veikiančiai pedagoginei psichologinei tarnybai ar atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais smurtavęs (-ę) ir smurtą patyręs (-ę) nepilnametis asmuo (-enys) kartu su jį lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turi teisę neatlygintinai nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas gauti psichologo konsultaciją. Konsultacijų laiką ir trukmę nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro patvirtintą minimalią ir maksimalią psichologinių konsultacijų trukmę.

6. Švietimo įstaigos vadovas privalo užtikrinti, kad bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje besimokantys nepilnamečiai mokiniai kartu su juos lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos patalpose, atvykę į atitinkamą pedagoginę psichologinę tarnybą arba atvykę pas atitinkamą psichologinės pagalbos teikėją, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo.

7. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais mokytojams, bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradeda teikti nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas atvykus į atitinkamą pedagoginę psichologinę

tarnybą arba atvykus pas atitinkamą psichologinės pagalbos teikėją, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo.

8. Už šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų nesilaikymą, gali būti taikomos teisės aktuose nurodytos poveikio priemonės.“

5 straipsnis. Įstatymo papildymas 23² straipsniu

Papildyti įstatymą 23² straipsniu:

„23² straipsnis. Pranešimas apie patyčias kibernetinėje erdvėje

1. Sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje, panaudojus vaizdinę informaciją, atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt. Vyriausybės įgaliota institucija, gavusi pranešimą apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį privalo dėti maksimalias pastangas, kad bendradarbiaujant su pranešimą pateikusiu asmeniu ir elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjais patyčių kibernetinėje erdvėje turinį atitinkanti informacija būtų kuo greičiau pašalinta.

2. Kibernetinėje erdvėje pastebėjus informaciją, kuri Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nustatyta tvarka priskiriama draudžiamai skleisti informacijai, kuria iš vaikų tyčiojama arba jie niekinami dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, neįgalumo, seksualinės orientacijos, socialinės padėties, kalbos, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar kitais panašiais pagrindais, taip pat kai informacija yra pornografinio turinio ir (ar) skatina vaikų seksualinę prievartą, ir (ar) jų išnaudojimą, ir (ar) savitikslių smurtą, Vyriausybės įgaliota institucija reaguoja nedelsdama, bet ne vėliau nei per 24 valandas nuo pranešimo gavimo apie šioje dalyje nurodytus požymius atitinkančią informaciją momento, ir bendradarbiaudama su kompetentingomis institucijomis ir (ar) kitų valstybių jurisdikcijoje veikiančioms nelegalaus ar žalingo turinio internete priežiūrai vykdančioms kompetentingomis institucijomis, deda maksimalias pastangas, kad tokia draudžiama skleisti informacija būtų pašalinta iš elektroninių ryšių tinklo.

3. Kibernetinėje erdvėje pastebėjus kitą nei šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme nustatytus kriterijus priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančiai informacijai, įvardijama kaip neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija, bet kuris asmuo turi teisę apie tai pranešti Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt. Vyriausybės įgaliota institucija, įtardama neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos sklaidimo faktą, apie tai informuoja kompetentingas institucijas, kurios privalo šį pranešimą išnagrinėti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytus terminus ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti pranešimą pateikusį asmenį. Tais atvejais, kai pranešimas pateikiamas anonimiškai, kompetentinga institucija, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatyta tvarka išnagrinėjusi pranešime nurodytas aplinkybes, apie nagrinėjimo rezultatus praneša Vyriausybės įgaliotai institucijai.

4. Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjai, Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo nustatyta tvarka gavę Vyriausybės įgaliotos institucijos nurodymą privalo pašalinti neigiamą poveikį nepilnamečiams darančią informaciją, esančią jų tarnybinėse stotyse, ir (arba) imtis priemonių, kad tokia informacija būtų skleidžiama laikantis įstatyme nustatytų reikalavimų.

5. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka viešosios informacijos rengėjai ir sklaidėjai, siekdami prisidėti prie visuomenės švietimo, turi teisę talpinti informacinius skydelius, skleisti šviečiamojo turinio informaciją ir socialinę reklamą apie patyčių kibernetinėje erdvėje prevenciją, įskaitant ir kreipimosi į Vyriausybės įgaliotą instituciją tvarką.

6. Nesilaikant šio straipsnio 1, 2, 3 ir (ar) 4 dalyje nurodytų reikalavimų gali būti taikomos kituose teisės aktuose nurodytos poveikio priemonės.“

6 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 43 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip:

„11. Mokykla privalo užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis ir žalingiems įpročiams aplinką, ugdymo, mokymo, studijų, švietimo programų vykdymą, atvirumą vietos bendruomenei, mokymo sutarties sudarymą ir sutartų įsipareigojimų vykdymą, geros kokybės švietimą. Kiekviena bendrojo ugdymo mokykla ir profesinio mokymo įstaiga privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, pateiktas švietimo ir mokslo ministro patvirtintame rekomendacijų sąrašė.“

2. Pakeisti 43 straipsnio 12 dalį ir ją išdėstyti taip:

„12. Bendrojo ugdymo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminį profesinį mokymą, saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Vaiko gerovės komisija. Ji organizuoja ir koordinuoja švietimo programų pritaikymą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, švietimo pagalbos teikimą, atsižvelgdama į mokymo įstaigos poreikius, teikia švietimo įstaigos vadovui siūlymus dėl švietimo ir mokslo ministro patvirtintų rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose ir atlieka kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas. Vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarką nustato švietimo ir mokslo ministras.“

7 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 46 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) į apsaugą nuo smurto, psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją, socialinę pedagoginę pagalbą, profesinį orientavimą ir švietimo informacinę pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, informaciją apie savo pasiekimų vertinimą ir kitą su mokymusi susijusią informaciją;“

2. Papildyti 46 straipsnio 1 dalį 12 punktu:

„12) į nuoseklų ir ilgalaikį socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą mokykloje.“

Papildyti 46 straipsnio 2 dalį 4 punktu:

„4) dalyvauti nuoseklioje ir ilgalaikėje prevencinėse programose.“

8 straipsnis. 47 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 47 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) sudaryti vaikui sveikas ir saugias gyvenimo sąlygas, gerbti vaiko asmenybę, apsaugoti jį nuo smurto, prievartos ir išnaudojimo, užtikrinti, kad vaikas laiku pasitikrintų sveikatą. Vaikui smurtaujant ar patiriant smurtą, kartu su vaiku psichologo nurodytu laiku atvykti į konsultaciją;“

2. Papildyti 47 straipsnio 2 dalį 9 punktu:

„9) pranešti mokyklos vadovui apie žinomą smurto bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje atvejį.“

9 straipsnis. 49 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 49 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) dirbti savitarpio pagarba grįstoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje, būti apsaugotam nuo bet kokie smurto, turėti higienos reikalavimus atitinkančią ir tinkamai aprūpintą darbo vietą, pedagoginėje psichologinėje tarnyboje gauti informacinę, ekspertinę, konsultacinę ir psichologinę pagalbą;“

2. Pakeisti 49 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) tobulinti savo kvalifikaciją, socialines ir emocines kompetencijas;“

3. Pakeisti 49 straipsnio 2 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) mokyklos nustatyta tvarka informuoti tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaiko būklę, ugdymo ir ugdymosi poreikius, pažangą, mokyklos lankymą ir elgesį, pastebėtą smurto atvejį;“

10 straipsnis. 56 straipsnio pakeitimas

Papildyti 56 straipsnio 1 dalį 17 punktu:

„17) parengti rekomendacijas dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose.“

11 straipsnis. 58 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 58 straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) organizuoja ir koordinuoja švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą, sudaro sutartis su psichologinės pagalbos teikėjais, teikiančiais švietimo pagalbą šio įstatymo 23¹ straipsnio 6, 7, 8 dalies pagrindu;“

12 straipsnis. 59 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 59 straipsnio 5 dalies 1 punktą:

„1) vadovauja švietimo įstaigos strateginio plano ir metinių veiklos planų, švietimo programų rengimui, rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo įdiegimui, juos tvirtina, vadovauja jų vykdymui;“

13 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2017 m. rugsėjo 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2017 m. rugpjūčio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMAS

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį nauja 21 dalimi:

„Prevencinė programa – planinga ir sisteminga priemonių seka, padedanti stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksmus ir mažinti rizikos veiksmų įtaką.“

2. Buvusias 2 straipsnio 21, 22, 23 dalis laikyti atitinkamai 22, 23, 24 dalimis.

3. Papildyti 2 straipsnį nauja 25 dalimi:

„25. Smurtas – veikimu ar neveikimu daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis ar nepriežiūra, dėl kurio kitas asmuo patiria ar gali patirti žalą ir pavojų gyvybei, sveikatai, raidai ir (ar) orumui. Išskiriamos šios smurto formos:

1) fizinis smurtas – kito asmens tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai, sukeliantys asmeniui skausmą ir (ar) galintys sukelti arba sukeliantys pavojų kito asmens gyvybei, sveikatai, vystymuisi ir (ar) orumui;

2) psichologinis smurtas (patyčios) – asmens neigiami tyčiniai veiksmai, atliekami tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai kito asmens atžvilgiu, sukeliantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą asmens fizinei, emocinei, socialinei ir dvasinei sveikatai ar vystymuisi;

3) seksualinis smurtas – asmens seksualiniai veiksmai kito asmens atžvilgiu, dėl amžiaus ar kitų veiksnių, negalinčio ir (ar) nenorinčio išreikšti sutikimo, kuriais asmuo siekia patirti seksualinį pasitenkinimą arba siekti bet kokios naudos iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir kurie sutrikdo ar gali sutrikdyti normalią asmens raidą ir (ar) žaloja ar gali žaleti jo asmenybę;

4) vaiko nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei, socialinei, dvasinei sveikatai ir vystymuisi;

5) patyčios kibernetinėje erdvėje – patyčios prie kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) panaudojant informacinės visuomenės informavimo priemones, siekiant įbauginti, pakenkti asmens reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, nežiūrint į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam asmenų ratui (elektroniniu laišku, trumpąja žinute ar kitokiu susirašinėjimu, taip pat skaitmeninių vaizdų persiuntimu į asmens ryšio priemones, įkeliant į interneto svetainę, pokalbių kambarį ar diskusijų grupę).“

4. Buvusias 2 straipsnio 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 dalis laikyti atitinkamai 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 dalimis.

2 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmenybės ir ugdymosi problemų turinčiam, taip pat smurtaujančiam ar smurtą patyrusiam mokiniui psichologinė pagalba visuotinai teikiama pagalbos teikėjams bendradarbiaujant su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokytojais, juos konsultuojant.“

3 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Pagalbos mokyklai ir mokytojui paskirtis – teikti informacinę, ekspertinę, konsultacinę, **psichologinę** ir kvalifikacijos tobulinimo pagalbą, didinančią švietimo veiksmingumą ir skatinančią mokyklos veiklos tobulinimą ir mokytojo profesinį tobulėjimą.“

2. Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas yra sudedamoji neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalis. **Ne rečiau nei kartą per ketverius metus pedagoginiai darbuotojai privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.** Valstybinių (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) ir savivaldybių švietimo įstaigų pedagoginių darbuotojų kvalifikacija tobulinama vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais nuostatais.“

4 straipsnis. Įstatymo papildymas 23¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 23¹ straipsniu:

„**23¹ straipsnis. Apsauga nuo smurto bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose**

1. Bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje draudžiama bet kokia smurto forma nukreipta:

1) mokinių prieš mokinius;

2) bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojų prieš mokinius;

3) mokinių prieš bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojus;

4) bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus.

2. Bet kuris bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto atvejį privalo pranešti švietimo įstaigos vadovui.

3. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokinys, švietimo įstaigos vadovas apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša ir smurtaujančio (-ių), ir smurtą patyrusio (-ių) mokinio (-ų) tėvams (globėjams, rūpintojams) ir vaiko teisių apsaugos srityje veikiančioms kompetentingoms valstybės ir savivaldybės institucijoms.

4. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojai, švietimo įstaigos vadovas apie įvykusį smurto prieš mokytoją, kitą bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotoją faktą nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša atitinkamoje savivaldybėje veikiančiai pedagoginei psichologinei tarnybai ar atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais smurtavęs (-ę) ir smurtą patyręs (-ę) nepilnametis asmuo (-enys) kartu su jį lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turi teisę neatlygintinai nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas gauti psichologo konsultaciją. Konsultacijų laiką ir trukmę nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro patvirtintą minimalią ir maksimalią psichologinių konsultacijų trukmę.

6. Švietimo įstaigos vadovas privalo užtikrinti, kad bendrojo ugdymo mokykloje ir profesinio mokymo įstaigoje besimokantys nepilnamečiai mokiniai kartu su juos lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos patalpose, atvykę į atitinkamą

pedagoginę psichologinę tarnybą arba atvykę pas atitinkamą psichologinės pagalbos teikėją, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo.

7. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais mokytojams, bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradedama teikti nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas atvykus į atitinkamą pedagoginę psichologinę tarnybą arba atvykus pas atitinkamą psichologinės pagalbos teikėją, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo.

8. Už šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų nesilaikymą, gali būti taikomos teisės aktuose nurodytos poveikio priemonės.“

5 straipsnis. Įstatymo papildymas 23² straipsniu

Papildyti įstatymą 23² straipsniu:

„23² straipsnis. Pranešimas apie patyčias kibernetinėje erdvėje

1. Sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje, panaudojus vaizdinę informaciją, atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt. Vyriausybės įgaliota institucija, gavusi pranešimą apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį privalo dėti maksimalias pastangas, kad bendradarbiaujant su pranešimą pateikusiu asmeniu ir elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjais patyčių kibernetinėje erdvėje turinį atitinkanti informacija būtų kuo greičiau pašalinta.

2. Kibernetinėje erdvėje pastebėjus informaciją, kuri Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nustatyta tvarka priskiriama draudžiamai skleisti informacijai, kuria iš vaikų tyčiojama arba jie niekinami dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, neįgalumo, seksualinės orientacijos, socialinės padėties, kalbos, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar kitais panašiais pagrindais, taip pat kai informacija yra pornografinio turinio ir (ar) skatina vaikų seksualinę prievartą, ir (ar) jų išnaudojimą, ir (ar) savitikslių smurtą, Vyriausybės įgaliota institucija reaguoja nedelsdama, bet ne vėliau nei per 24 valandas nuo pranešimo gavimo apie šioje dalyje nurodytus požymius atitinkančią informaciją momento, ir bendradarbiaudama su kompetentingomis institucijomis ir (ar) kitų valstybių jurisdikcijoje veikiančioms nelegalaus ar žalingo turinio internete priežiūrą vykdančioms kompetentingomis institucijomis, deda maksimalias pastangas, kad tokia draudžiama skleisti informacija būtų pašalinta iš elektroninių ryšių tinklo.

3. Kibernetinėje erdvėje pastebėjus kitą nei šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme nustatytus kriterijus priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančiai informacijai, įvardijama kaip neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija, bet kuris asmuo turi teisę apie tai pranešti Vyriausybės įgaliotai institucijai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt. Vyriausybės įgaliota institucija, įtardama neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos skleidimo faktą, apie tai informuoja kompetentingas institucijas, kurios privalo šį pranešimą išnagrinėti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytus terminus ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti pranešimą pateikusį asmenį. Tais atvejais, kai pranešimas pateikiamas anonimiškai, kompetentinga institucija, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatyta tvarka išnagrinėjusi pranešime nurodytas aplinkybes, apie nagrinėjimo rezultatus praneša Vyriausybės įgaliotai institucijai.

4. Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančios elektroninės informacijos prieglobos paslaugų teikėjai, Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo nustatyta tvarka gavę

Vyriausybės įgaliotos institucijos nurodymą privalo pašalinti neigiamą poveikį nepilnamečiams darančią informaciją, esančią jų tarnybinėse stotyse, ir (arba) imtis priemonių, kad tokia informacija būtų skleidžiama laikantis įstatyme nustatytų reikalavimų.

5. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai, siekdami prisidėti prie visuomenės švietimo, turi teisę talpinti informacinius skydelius, skleisti šviečiamojo turinio informaciją ir socialinę reklamą apie patyčių kibernetinėje erdvėje prevenciją, įskaitant ir kreipimosi į Vyriausybės įgaliotą instituciją tvarką.

6. Nesilaikant šio straipsnio 1, 2, 3 ir (ar) 4 dalyje nurodytų reikalavimų gali būti taikomos kituose teisės aktuose nurodytos poveikio priemonės.“

6 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 43 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip:

„11. Mokykla privalo užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis ir žalingiems įpročiams aplinką, ugdymo, mokymo, studijų, švietimo programų vykdymą, atvirumą vietos bendruomenei, mokymo sutarties sudarymą ir sutartų įsipareigojimų vykdymą, geros kokybės švietimą. **Kiekviena bendrojo ugdymo mokykla ir profesinio mokymo įstaiga privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, pateiktas švietimo ir mokslo ministro patvirtintame rekomendacijų sąrašė.**“

2. Pakeisti 43 straipsnio 12 dalį ir ją išdėstyti taip:

„12. Bendrojo ugdymo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, vykdančiose pirminį profesinį mokymą, saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Vaiko gerovės komisija. Ji organizuoja ir koordinuoja švietimo programų pritaikymą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, švietimo pagalbos teikimą, **atsižvelgdama į mokymo įstaigos poreikius, teikia švietimo įstaigos vadovui siūlymus dėl švietimo ir mokslo ministro patvirtintų rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose ir atlieka kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas.** Vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarką nustato švietimo ir mokslo ministras.“

7 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 46 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) **į apsaugą nuo smurto**, psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją, socialinę pedagoginę pagalbą, profesinį orientavimą ir švietimo informacinę pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, informaciją apie savo pasiekimų vertinimą ir kitą su mokymusi susijusią informaciją;“

2. Papildyti 46 straipsnio 1 dalį 12 punktu:

„12) **į nuoseklų ir ilgalaikį socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą mokykloje.**“

Papildyti 46 straipsnio 2 dalį 4 punktu:

„4) **dalyvauti nuoseklioje ir ilgalaikėje prevencinėse programose.**“

8 straipsnis. 47 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 47 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) sudaryti vaikui sveikas ir saugias gyvenimo sąlygas, gerbti vaiko asmenybę, apsaugoti jį nuo smurto, prievartos ir išnaudojimo, užtikrinti, kad vaikas laiku pasitikrintų sveikatą. **Vaikui smurtaujant ar patiriant smurtą, kartu su vaiku psichologo nurodytu laiku atvykti į konsultaciją.**“

2. Papildyti 47 straipsnio 2 dalį 9 punktu:

„9) pranešti mokyklos vadovui apie žinomą smurto bendrojo ugdymo mokykloje arba profesinio mokymo įstaigoje atvejį.“

9 straipsnis. 49 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 49 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) dirbti savitarpio pagarba grįstoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje, **būti apsaugotam nuo bet kokio smurto**, turėti higienos reikalavimus atitinkančią ir tinkamai aprūpintą darbo vietą, **pedagoginėje psichologinėje tarnyboje gauti informacinę, ekspertinę, konsultacinę ir psichologinę pagalbą;**“

2. Pakeisti 49 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) tobulinti savo kvalifikaciją, **socialines ir emocines kompetencijas;**“

3. Pakeisti 49 straipsnio 2 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) mokyklos nustatyta tvarka informuoti tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaiko būklę, ugdymo ir ugdymosi poreikius, pažangą, mokyklos lankymą ir elgesį, **pastebėtą smurto atvejį;**“

10 straipsnis. 56 straipsnio pakeitimas

Papildyti 56 straipsnio 1 dalį 17 punktu:

„17) **parengti rekomendacijas dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose.**“

11 straipsnis. 58 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 58 straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) organizuoja ir koordinuoja švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą, **sudaro sutartis su psichologinės pagalbos teikėjais, teikiančiais švietimo pagalbą šio įstatymo 23¹ straipsnio 6, 7, 8 dalies pagrindu;**“

12 straipsnis. 59 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 59 straipsnio 5 dalies 1 punktą:

„1) vadovauja švietimo įstaigos strateginio plano ir metinių veiklos planų, švietimo programų rengimui, **rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo įdiegimui**, juos tvirtina, vadovauja jų vykdymui;“

13 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2017 m. rugsėjo 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2017 m. rugpjūčio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai

2016-08-23 Nr. (1.6-)2T-999
Į 2016-07-08 Nr. SR-3135

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391“ projektą (toliau – projektas), teikia šią teisinę išvadą.

1. Siūlytina pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. raštu Nr. (1.5.)2T-96 pateiktą rekomendaciją, kuriomis Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. vasario 4 d. pasitarimo protokolu Nr. 4 pasiūlė ministerijoms vadovautis rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektus, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų (toliau – Rekomendacijos), 3.5 papunktyje išdėstytą pasiūlymą patikslinti projekto 3 bei 9 punktus, projektu formuojamą Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją pagrindžiant konkrečiais ir aiškiais argumentais, atsisakant dėstomų abejonių ir pasvarstymų.

Kartu, atsižvelgiant į tai, kad tam tikros Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 (toliau – Įstatymo projektas) teisinio reguliavimo priemonės galėtų sukurti atitinkamų įstatymų nuostatų nesuderinamumą (projekto 3, 6, 7 punktuose ir 9 punkto antroje pastraipoje dėstomi argumentai), siūlytina įvertinti, ar projektu formuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicija neturėtų būti patikslinama pagal Rekomendacijų 1.4 papunktyje ar (ir) 2 punkte išdėstytus pasiūlymus.

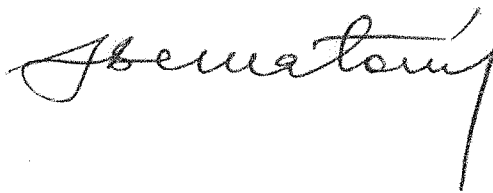
2. Siūlytina projekto 3 ir 9 punktus patikslinti nuoseklumo aspektu (pvz., argumentus, susijusius su vienos iš smurto formų – vaiko nepriežiūros reglamentavimu, išdėstyti prie projekto

nuostatų dėl Įstatymo projekte apibrėžiamos *smurto* sąvokos, o argumentus dėl Įstatymo projekto 2 straipsnio 25 dalyje numatomų neaiškių sąvokų išdėstyti viename projekto punkte).

3. Pastebėtina, kad lieka neįvertintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2016 m. birželio 17 d. raštu Nr. (1.6.)2T-748 pateiktos teisinės išvados 5 ir 9 pastabos, bei 6 pastabos pirmame sakinyje išdėstytas pasiūlymas.

4. Teisės technikos aspektu siūlytina projekte nurodomus įstatymų pavadinimus patikslinti pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 15.1.2 papunkčio reikalavimus bei suvienodinti projekte nurodomų įstatymų pavadinimų dėstymo būdą (pvz., įvertinant tolimesnes projekto nuostatas, nėra aišku, kieno trumpinys yra nurodomas projekto 1 punkto antroje pastraipoje, o projekto 2 punkte antrą kartą nurodomas pilnas Lietuvos Respublikos *vaiko* teisių apsaugos pagrindų įstatymo pavadinimas, tačiau pateikiamas ne pilnas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso pavadinimas) Be to, siūlytina patikslinti iš esmės neaiškaus pobūdžio projekto 7 punkto paskutiniame sakinyje po kablelio dėstomas nuostatas.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai

2016-06-17 Nr. (1.6.) LT-148
I 2016-06-03 Nr. SR-2687

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391“ projektą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Nutarimo projekto 2 p. tikslintinas Policijos įstatymo pavadinimas. Be to, svarstyтина ar nutarimo projekto 2 p. teikiama pastaba (dėl policijos informavimo) neturėtų apimti ir Švietimo įstatymo 23¹ str. 4 d.

2. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad apibrėžiant smurto sąvoką, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas vartojamų sąvokų aiškumui ir skirtingų smurto rūšių atribojimui. Pastebėtina, kad šiuo metu pateikti smurto rūšių apibrėžimai persidengia, taip patį skirstymą darydami neaiškiu ir neatliekančiu reguliacinio vaidmens.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymo projektu siūlomus reglamentuoti klausimus šiuo metu, atsižvelgiant į įstatymų reguliavimo sritį, reglamentuoja (arba turėtų reglamentuoti) Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas, Lygių galimybių įstatymas, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas, Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas. Pvz., smurto sąvoka apibrėžiama Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (apimdama ir ekonominį smurtą), kuris būtų taikomas ir dėl smurto, patirto mokyklos teritorijoje, dėl ko, priėmus įstatymo projektą, iš karto būtų užprogramuota kelių įstatymų nuostatų taikymo kolizija tiek identifikuojant patį smurtą, tiek taikant priemones.

Atsižvelgiant į tai, siekiant reguliavimo nuoseklumo ir išvengti normų kolizijos, svarstyтина, ar įstatymo projektu siūlomos atitinkamos priemonės neturėtų būti sistemiskai dėstomos anksčiau nurodytuose įstatymuose (juos pildant), Švietimo įstatyme, esant poreikiui, apsiribojant tik nuorodomis į šiuos įstatymus. Juo labiau, kad atskiros nuostatos yra išskirtinai bendrojo pobūdžio ir nenukreiptos į išimtinai tik mokinių ar mokytojų apsaugą (pvz., siūlomos įstatymo 2 str. naujos 25 d., 23² str. nuostatos).

3. Taip pat, turėtų būti įvertinamos įstatymo 19 str. nuostatos, pagal kurias psichologinė pagalba yra orientuota išimtinai į mokinį, o pagalbos mokyklai ir mokytojui skirtime įstatymo 23 str. akcentuojama pagalba mokytojui. Manytina, siekiant plėsti teikiamos pagalbos švietime

dalyvaujantiems asmenims apimti, turėtų būti peržiūrėtos šių straipsnių nuostatos, o psichologinės pagalbos ir pagalbos mokytoji ir mokyklai institutai (atsižvelgiant į jų paskirtį) sistemingai vartojami įstatymo 23¹ str.

4. Atskirai išskirtina įstatymo 23¹ str. 5 d. minima psichologo konsultacija. Lieka neaiškus jos santykis su psichologine pagalba, bei pačios konsultacijos gavimo tvarka (kas ją reglamentuoja). Taip pat lieka nepagrįstas ir tik nepilnamečių išskyrimas įstatymo 23¹ str. 5 ir 6 d., nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai. Išskiriant psichologo konsultacijos nemokamumą, ir nesiejant šios paslaugos su psichologine pagalba, lieka neišspręstas šių paslaugų finansavimo klausimas.

5. Tuo atveju, jei įstatymo projektu siūlomos naujos priemonės, kurių neapima psichologinė pagalba ar pagalba mokyklai ir mokytoji, turėtų būti sprendžiamas ir finansavimo poreikis bei valstybės galimybės priimti naujus finansinius įsipareigojimus.

6. Siekiant įstatymo nuostatų sistemiškumo, įstatymo 23¹ str. 6 d. nuostatos, reglamentuojančios psichologinės pagalbos teikimo tvarką, turėtų būti įstatymo 19 str. reguliavimo dalyku. Be to, procedūriniai psichologinės pagalbos teikimo klausimai galėtų būti įgyvendinamųjų teisės aktų reguliavimo dalyku. Lieka neįvertinama ir tai, kad pagal įstatymo 19 str. psichologinę pagalbą teikia ir mokyklų psichologai.

7. Vertinant įstatymo 23² str. nuostatas, pastebėtina, kad jos yra Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalyku.

Papildomai pastebėtina, kad pranešimas apie pastebėtas patyčias turėtų būti ne išimtinai tėvų, bet visų asmenų pareiga.

8. Įstatymo projekto 8 str. 1 d. siūlomas naujas įstatymo nuostatas tikslingiau būtų dėti įstatymo 47 str. 2 d. 3 p. Be to, atsižvelgiant į tai, kad psichologo konsultacija mokiniui turėtų būti sudėtinė psichologinės pagalbos dalimi, manytina, kad ir dabartinė 47 str. 2 d. 3 p. redakcija analogiškas pareigas numato.

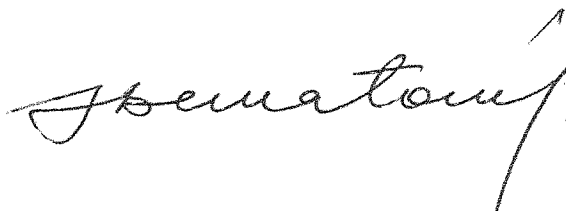
9. Svarstytina, ar nutarimo projektas neturėtų būti suderintas su Lietuvos savivaldybių asociacija, kadangi pakeitimai orientuoti į bendrojo ugdymo mokyklas, didžiąją dalį kurių sudaro savivaldybių mokyklos.

10. Taip pat įstatymo projektas tikslintinas ir šiais apsektais:

10.1. Įstatymo 2 str. 25 d. 4 p. vartojama neapibrėžta sąvoka „už vaiko priežiūrą atsakingas asmuo“.

10.2. Įstatymo 23¹ str. 8 d. nuostatos nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai bei kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turimi omenyje. Be to atsakomybę turėtų nustatyti įstatymai.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO
(TAP-16-1114) (TAIS Nr. 16-6920(2))**

2016-06-28Nr.NV-2095

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 (toliau – įstatymo projektas Nr. XIIP-4391)“ projekto (toliau – Nutarimo projektas) atitiktį galiojantiems įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir siūlymus:

1. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projekte Nr. XIIP-4391 siekiant įtvirtinti apsaugos nuo smurto reglamentavimą tų pačių santykių dalyviams apibūdinti vartojamos skirtingos sąvokos (pvz., „mokiniai/ vaikai/ nepilnamečiai/ nepilnamečiai asmenys/ mokiniai/ asmenys/ mokymo įstaigos bendruomenės nariai“, „pedagoginiai darbuotojai/ darbuotojai/ asmenys/ mokyklų ir mokymo įstaigų darbuotojai/ bendruomenės nariai/ mokytojai“), siūlytina papildyti Nutarimo projekto 1 punkte nurodytą argumentaciją, nurodant, kad apsaugos nuo smurto sistema turi būti ne tik saugoma visoje švietimo sistemoje ir tarp visų amžiaus grupių asmenų, bet ir nurodomi apsaugos nuo smurto santykiuose dalyvaujantys subjektai turi būti aiškiai ir vieningai visur įvardyti įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 nuostatose, nes esant skirtingoms sąvokoms (nesant vartojamų sąvokų aiškumui), tam tikriems santykių dalyviams teisinis reguliavimas nebus taikomas, skirtingai bus taikomas ir apsaugos nuo smurto reguliavimas įstatymo projekte Nr. XIIP-4391 tampa visiškai painus ir nesuprantamas.

2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos policijos įstatymo, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatomis, siūlome tikslinti Nutarimo projekto 2 punktą: 1) vietoje žodžių „ir kitų teisės pažeidimų“ įrašant žodžius „ir administracinių pažeidimų (nusižengimų)“; 2) vietoje žodžių „vaiką, kuriam būtina pagalba“ įrašant žodžius „vaiką, kuris galimai nukentėjo nuo nusikalstamos veikos ir dėl to jam gali reikėti pagalbos“; 3) vietoje žodžių „vaiko teisių apsaugos ar kitai kompetentingai institucijai“ įrašant žodžius „savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui“. Tikslintinas ir Nutarimo projekto 3 punktas loginiu aspektu vietoje „apimdama ir ekonominį smurtą“ įrašant „apimdama ir ekonominį poveikį“.

3. Tikslintinas Nutarimo projekto 4 punkto pirmas sakinyss loginiu aspektu, nes „apsauga nuo smurto“ negali būti įvardijama, kaip „švietimo pagalba“. Tai yra socialinės apsaugos įgyvendinimas.

4. Papildyti Nutarimo projekto 5 punktą nurodant siūlymą ne tik apibrėžti Įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalyje minimos psichologo konsultacijos santykį su psichologine pagalba, bet ir nurodyti siūlymą taip pat pateikti pačių šių sąvokų apibrėžimus. Taip pat siūlome papildyti Nutarimo projekto 5 punktą po paskutinio sakinio įrašant: „Analogiška pastaba taikytina ir kitoms Projekto nuostatoms, kuriose siekiama įtvirtinti tik nepilnamečių mokinių (ar jų atstovų) teises ir pareigas, susijusias su smurto prevencija švietimo įstaigose“.

Atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projekto 4 ir 5 punktuose yra pasisakoma dėl tų pačių teisinių santykių reguliavimo, siūlytina šių punktų nuostatas tarpusavyje apjungti.

5. Atsižvelgiant į Nutarimo projekto 7 punkte pateikiamus argumentus, siūlytina papildyti Nutarimo projektą panašiomis nuostatomis į Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvados 19 punkte pateiktus argumentus dėl poveikio priemonių taikymo – t. y. siūlytina papildomai

nurodyti, kad asmens teisių ir laisvių turiniu bei jų įgyvendinimu susijusios nuostatos, įskaitant ir poveikio priemonių asmenims taikymą už tam tikras veikas, turi būti aiškiai įtvirtinamos įstatymu. Tuo tarpu nei iš teikiamo Projekto, nei iš kitų įstatymų nėra aiškūs nei subjektai, kuriems poveikio priemonės gali būti taikomos, nei veikos, už kurias jos būtų taikomos, nei pačios taikytinos poveikio priemonės. Be to, formuluotė „gali būti taikomos poveikio priemonės“ laikytina ydinga ir nesuderinama su bendrojo atsakomybės neišvengiamumo principu.

6. Siūlytina tikslinti Nutarimo projekto 8 punkto 1 sakinį, nes neaišku, kokios konkrečios Įstatymo 23² straipsnio nuostatos šiuo atveju turimos omenyje. Be to, vietoje „įstatymas“ reikėtų įrašyti „Įstatymas“.

Atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo projekto 8 punkto antruoju sakiniu pateikus atitinkamą siūlymą liks neaiškus projekto ir Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo tarpusavio santykis ir jų reguliavimo dalykų tarpusavio atribojimas.

Atitinkamai Nutarimo projekto 8 punktą siūlytina papildyti argumentais dėl Kibernetinio saugumo įstatymo (Įstatymo projekto 5 straipsniu pildomo Įstatymo 23² str. 4 d.). Šis įstatymas nereglamentuoja su kibernetiniu saugumu nesusijusios informacijos talpinimo elektroninėje erdvėje, jos tvarkymo ar šalinimo klausimų. Todėl Švietimo įstatyme turi būti įtvirtinta tvarka dėl susijusių su patyčioms priskiriamos informacijos pašalinimo iš elektroninių ryšių tinklo įgaliotų institucijų privalomų nurodymų davimo ir jų įgyvendinimo.

7. Atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos išvados 3, 6, 8 punktus, siūlytina Nutarimo projekte nurodyti, kad nėra aiškus įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 rengėjų vartojamų sąvokų turinys – „prevencinė programa“ (koks tai dokumentas ar teisės aktas, koks subjektas atsakingas už jo turinio ir kriterijų nustatymą, tvirtinimą, įgyvendinimą), „socialinė sveikata“, „emocinė sveikata“, „dvasinė sveikata“.

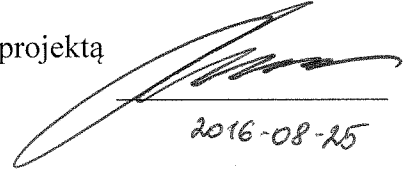
8. Atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. IR-298, 15.1 papunktį, tikslinti Nutarimo projekto 1 - 3, 6 punktus (t. y. pirmą kartą teikiant nuorodą į tam tikrą įstatymą nurodant visą įstatymo pavadinimą (Lietuvos Respublikos <...> įstatymas), o kartojant tekste nuorodą į tą patį įstatymą nurodyti trumpesnę arba sutrumpintą įstatymo pavadinimą).

9. Kartu svarstytina, ar atsižvelgiant į Nutarimo projekto 3 punkte pateiktus argumentus („įstatymo projektu Nr. XIIP-4391 siūlomos reglamentuoti klausimus dėl apsaugos nuo smurto šiuo metu atsižvelgiant į įstatymų reguliavimo sritį reglamentuoja (arba turėtų reglamentuoti) Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas, Lygių galimybių įstatymas, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas, Apsaugos nuo smurto aplinkoje įstatymas, dėl ko priėmus įstatymo projektą iš karto būtų užprogramuota kelių įstatymų nuostatų taikymo kolizija, tiek identifikuojant patį smurtą, tiek taikant priemones“) apskritai galima iš esmės pritarti įstatymo projektui Nr. XIIP-4391. Teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. rašte Nr.(1.5)2T-96 pateikiamų Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijų 1.2 papunktyje nurodoma, kad neturėtų būti Seime svarstomam teisės akto projektui pritariama iš esmės, jei Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą. Tokiu atveju Vyriausybės nutarimų projektuose siūlytina formuoti Vyriausybės pozicijas pritarti projektui, tačiau pasiūlyti jo nesvarstyti, arba nepritarti projektui.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radčenko

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2016-08-25

Dėl Švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo 23-1, 23-2 str. įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 (TAP-16-1114)(16-6920(2)).

Pranešėjas: švietimo ir mokslo ministrė A.Pitrėnienė

Dalyvauja: ŠMM Švietimo pagalbos skyriaus vyr. specialistė L.Čeledinienė

Klausimo kuratorius:

Posėdžių rengimo skyriaus patarėja
Posėdžių rengimo skyriaus patarėja
E. Karaliūtė N. Makštelienė

2016-07-05

2016-08-25

Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime

2016-07-05
(data)

Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas

Siūlyti ŠMM atsižvelgti į Td ir Viešojo valdy-
mo ir socialinės aplinkos departamentu švie-
timo, mokslo ir kultūros skyriaus pastabas.
Patikslintą projektą svarstyti Vyriausybės po-
sėdžio A dalyje.

Informacija apie projekto svarstymą
Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės
posėdyje

Papildoma informacija

prie 15 klausimo (LRV pos.)

VYRIAUSYBĖS TEISĖS AKTO
(SPKENDIMO) PROJEKTAS
Nr. TAP-16-1114(3)

Patikslintas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
2016-08-26 6-10251
data Nr.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. – smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos
Vyriausybei

2016-08-26 Nr. SR-3104
Į 2016- - Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO

Švietimo ir mokslo ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391“ projektą (toliau – nutarimo projektas), patikslintą pagal Teisingumo ministerijos 2016 m. rugpjūčio 23 d. pateiktą antrinę išvadą.

Nutarimo projektui pastabas ir siūlymus pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamentas (2016 m. birželio 28 d. išvada Nr. NV-2095).

Nutarimo projektas buvo svarstytas 2016 m. liepos 5 d. ministerijų atstovų pasitarime.

Į visas Teisingumo ministerijos antrinėje išvadoje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento išvadoje pateiktas pastabas atsižvelgta, išskyrus – vieną, kurioje nurodoma, kad neturėtų būti Lietuvos Respublikos Seime svarstomam teisės akto projektui pritariama iš esmės, jei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą (Teisingumo ministerijos išvados 1 pastabos antra pastraipa, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento – 9 pastaba). Tokiu atveju Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektuose siūlytina formuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicijas pritarti projektui, tačiau pasiūlyti jo nesvarstyti, arba nepritarti projektui. Norėtume pažymėti, kad nutarimo projektu teikiamos Švietimo įstatymo pataisos yra svarbios ir sudarančios galimybes sistemškai spręsti smurto ir patyčių mažinimo problemas mokykloje, vykdyti socialines ir emocines mokinių kompetencijas ugdančias prevencines programas, gauti psichologinę pagalbą smurtaujantiems ir smurtą patiriantiems vaikams, prireikus – ir mokytojams, stiprinti mokytojų kompetencijas socialinių ir emocinių gebėjimų srityje. Todėl, pataisius teikiamą Švietimo įstatymo projektą, kuriame būtų atsižvelgta į nutarimo projekte pateiktus pasiūlymus ir pastabas, būtų prisidedama prie veiksmingesnės smurto ir patyčių prevencijos sistemos kūrimo.

Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija.

Nutarimo projektą parengė Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento (direktorė Žydronė Žukauskaitė-Kasparienė, tel. 2191142, el. p. zydrone.zukauskaite@smm.lt) Švietimo pagalbos skyriaus (vedėja Gražina Šeibokienė, tel. 219 1245, el. p. grazina.seibokiene@smm.lt) vyriausioji specialistė Ligita Čeledinienė (tel. 219 1256, el. p. ligita.celediniene@smm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 4 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2016 m. birželio 17 d. raštas Nr. (1.6.) 2T-748, 2 lapai ir Teisingumo ministerijos 2016 m. rugpjūčio 23 d. raštas, 2 lapai.
3. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2016 m. birželio 16 d. raštas Nr. (16.3-42) SD-3878, 1 lapas.
4. Lietuvos savivaldybių asociacijos 2016 m. birželio 22 d. raštas Nr. (13)-SD-469, 1 lapas.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrenienė

Ligita Čeledinienė, tel. 2191256, el. p. ligta.celediniene@smm.lt

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. birželio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-1559 „Dėl Įstatymų projektų išvadų“ 10 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projektui Nr. XIIP – 4391 (toliau – Projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Projektą pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 2 straipsnis įpareigoja saugoti vaiką nuo bet kokio diskriminavimo. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punktas nustato, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeimyninės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 5 straipsnyje įtvirtintas lygių galimybių principas, skelbiantis, kad švietimo sistema yra socialiai teisinga, ji užtikrina asmens teisių įgyvendinimą, kiekvienam asmeniui ji laiduoja švietimo prieinamumą, bendrojo išsilavinimo bei pirmosios kvalifikacijos įgijimą ir sudaro sąlygas tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują. Pažymėtina, kad Švietimo įstatymo 6 straipsnis nustato, kad švietimo sistema apima formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas), neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą), savišvietą bei švietimo pagalbą.

Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio pavadinimas leidžia daryti prielaidą, kad nuo smurto bus apsaugomi tik dalyje švietimo įstaigų besimokantys nepilnamečiai ir pilnamečiai asmenys, t. y. bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, todėl siūlytina įtraukti visas, tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus. Atsižvelgiant į minėtas teisės aktų nuostatas dėl nediskriminavimo, lygių galimybių principo įgyvendinimo bei švietimo sistemos sandarą, įvertinant kovos prieš smurtą svarbą, būtina pabrėžti, jog smurtas netoleruojamas visoje švietimo sistemoje ir tarp visų amžiaus grupių asmenų, todėl siūloma Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio nuostatose nurodyti, kad apsauga nuo smurto garantuojama visoje švietimo sistemoje.

Atsižvelgiant į tai, kad Projekte tų pačių santykių dalyviams apibūdinti vartojamos skirtingos sąvokos (pvz., „mokiniai/ vaikai/ nepilnamečiai/ nepilnamečiai asmenys/ mokiniai/ asmenys/ mokymo įstaigos bendruomenės nariai“; „pedagoginiai darbuotojai/ darbuotojai/ asmenys/ mokyklų ir mokymo įstaigų darbuotojai/ bendruomenės nariai/ mokytojai“) pažymėtina, kad apsaugos nuo smurto santykiuose dalyvaujantys subjektai turėtų būti aiškiai ir vieningai visur įvardyti, nes esant skirtingoms sąvokoms (nesant vartojamų sąvokų aiškumui), tam tikriems santykių dalyviams teisinis reguliavimas nebus taikomas arba bus taikomas skirtingai.

2. Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 5 straipsnis nustato, kad pagrindiniai policijos uždaviniai – nusikalstamų veikų ir administracinių pažeidimų (nusižengimų) prevencija,

nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų atskleidimas ir tyrimas ir kt. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad švietimo įstaigos, kiti asmenys, turintys duomenų apie būtinumą ginti vaiko teises ir interesus, privalo apie tai nedelsdami informuoti valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.250 straipsnio 1 dalis). Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, sužinojęs apie vaiką, kuris galimai nukentėjo nuo nusikalstamos veikos ir dėl to jam gali reikėti pagalbos, privalo pranešti apie tai policijai, savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui. Atsižvelgiant į minėtas nuostatas, tikslintinos Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 2 ir 4 dalys.

3. Projekto 1 straipsnio 1 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 21 dalyje siūloma įtvirtinti sąvokos „prevencinė programa“ apibrėžimą, tačiau toliau Projekto nuostatose nėra atskleistas subjektas, atsakingas už tokių programų turinio ar kriterijų nustatymą, tvirtinimą bei įgyvendinimą.

4. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad apibrėžiant smurto sąvoką, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas vartojamų sąvokų aiškumui ir skirtingų smurto rūšių atribojimui. Pastebėtina, kad šiuo metu pateikti smurto rūšių apibrėžimai persidengia, taip patį skirstymą darydami neaiškiu ir neatliekančiu reguliacinio vaidmens. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Projektu siūlomas reglamentuoti klausimas šiuo metu, atsižvelgiant į įstatymų reguliavimo sritį, reglamentuoja (arba turėtų reglamentuoti) Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, pvz., smurto sąvoka apibrėžiama Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (apimdama ir ekonominį poveikį), kuris būtų taikomas ir dėl smurto, patirto mokyklos teritorijoje, dėl ko, priėmus Projektą, iš karto būtų užprogramuota kelių įstatymų nuostatų taikymo kolizija tiek identifikuojant patį smurtą, tiek taikant priemones.

Atsižvelgiant į tai, siekiant reguliavimo nuoseklumo ir išvengti normų kolizijos, Projektu siūlomos atitinkamos priemonės turėtų būti sistemiškai dėstomos anksčiau nurodytuose įstatymuose (juos pildant), Švietimo įstatyme, esant poreikiui, apsiribojant tik nuorodomis į šiuos įstatymus. Juo labiau, kad atskiros nuostatos yra išskirtinai bendrojo pobūdžio ir nenukreiptos į išimtinai tik mokinių ar mokytojų apsaugą (pvz., Projekto 1 straipsniu keičiamo Švietimo įstatymo 2 straipsnio naujos 25 dalies, Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio nuostatos).

Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte išskiriama atskira smurto forma – vaiko nepriežiūra. Atsižvelgiant į Projektu nustatomą šios smurto formos turinį bei sistemiškai vertinant ją su kitomis Projekte išskiriamomis smurto formomis, manytina, kad vaiko nepriežiūra, t. y. vaiko atstovo pagal įstatymą vykdomas esminių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių, tiesiogiai nesusijusių su Švietimo įstatyme reglamentuojamais teisiniais švietimo srityje veikiančių subjektų santykiais, netenkinimas ar nepakankamas tenkinimas yra ne Švietimo įstatymo reguliavimo dalykas. Be to, ir kitose Projekto nuostatose akcentuojamas ir išskiriamas smurtas būtent tarp švietimo įstaigos mokinių ir (ar) darbuotojų, o ne įstatyminių vaiko atstovų smurtas prieš savo vaikus. Taip pat, pažymėtina, kad Projekto 1 straipsniu keičiamo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte vartojama neapibrėžta sąvoka „už vaiko priežiūrą atsakingas asmuo“. Nėra aiškus Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalyje vartojamų sąvokų turinys: „socialinė sveikata“, „emocinė sveikata“, „dvasinė sveikata“.

5. Atsižvelgiant į Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio turinį ir nuostatas, turi būti tikslinamos Švietimo įstatymo 19 straipsnio, pagal kurias psichologinė pagalba yra orientuota išimtinai į mokinių, ir Švietimo įstatymo 23 straipsnio, kuris reglamentuoja pagalbą mokyklai ir mokytojui, nuostatos, o psichologinės pagalbos ir pagalbos mokytojui ir mokyklai institutai (atsižvelgiant į jų paskirtį) sistemingai vartojami Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnyje. Be to, procedūriniai psichologinės pagalbos teikimo klausimai, nurodyti Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnyje, turėtų būti įgyvendinamųjų teisės

aktų reguliavimo dalyku. Lieka neįvertinta ir tai, kad pagal Švietimo įstatymo 19 straipsnį psichologinę pagalbą teikia ir mokyklų psichologai.

Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina apibrėžti Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalyje minimos psichologo konsultacijos santykį su psichologine pagalba, pačios konsultacijos gavimo tvarką (kas ją reglamentuoja) bei pateikti šių sąvokų apibrėžimus. Taip pat lieka nepagrįstas Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 5 ir 6 dalyse tik nepilnamečių išskyrimas, nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai. Analogiška pastaba taikytina ir kitoms Projekto nuostatom, kuriose siekiama įtvirtinti tik nepilnamečių mokinių (ar jų atstovų) teises ir pareigas, susijusias su smurto prevencija švietimo įstaigose.

6. Švietimo įstatymo 59 straipsnis nustato mokyklos vadovo įgaliojimus. Pagal Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalies nuostatas švietimo įstaigos vadovas veikia įstatyme bei konkrečios įstaigos nuostatuose, pareigybės aprašyme nustatytos kompetencijos ribose. Švietimo įstaigos vadovo atsakomybės klausimas gali būti sprendžiamas teisės aktuose nustatyta tvarka ir tik už jo kaip įstaigos vadovo nurodytų pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą bei kitų teisės aktų nuostatų pažeidimus. Pagal Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalies nuostatą švietimo įstaigos vadovas privalo, t. y. turi pareigą užtikrinti, jog nepilnamečiai mokiniai kartu su juos lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą jam nepavaldžioje įstaigoje – pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba pas kitą psichologinės pagalbos teikėją. Minėta nuostata įpareigoja švietimo įstaigos vadovą užtikrinti psichologinės pagalbos teikimą kitose įstaigose, kurios jam nepavaldžios ir jis neturi teisės duoti valdingus nurodymus, bet atsakomybė galės būti taikoma jam. Atsižvelgiant į tai, tikslintina Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalis.

Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 ir 7 dalyse siūlomos naujos priemonės, kurių neapima Švietimo įstatymo 19 ir 23 straipsniai, todėl turi būti sprendžiamas finansavimo poreikis bei valstybės galimybės priimti naujus finansinius įsipareigojimus.

7. Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalies nuostatos nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku, kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai bei kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turimi omenyje. Atkreiptinas dėmesys, kad su asmens teisių ir laisvių turiniu bei jų įgyvendinimu susijusios nuostatos, įskaitant ir poveikio priemonių asmenims taikymą už tam tikras veikas, turi būti aiškiai įtvirtinamos įstatymu. Tuo tarpu nei iš Projekto, nei iš kitų Lietuvos Respublikos įstatymų nėra aiškūs nei subjektai, kuriems poveikio priemonės gali būti taikomos, nei veikos, už kurias jos būtų taikomos, nei pačios taikytinos poveikio priemonės. Be to, formuluotė „gali būti taikomos poveikio priemonės“ nesuderinama su bendruoju atsakomybės neišvengiamumo principu, nes suponuoja subjektyvią valdingus įgalinimus turinčio subjekto (nors jis projekte ir neatskleistas) teisę spręsti dėl poveikio priemonės reikalingumo ir taikymo. Analogiška pastaba taikytina ir Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio 6 daliai.

8. Vertinant visas Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio nuostatas, pastebėtina, kad jos yra Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalyku. Tačiau apsisprendus šias nuostatas palikti Įstatyme, turėtų būti apibrėžtas Projekto ir Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo tarpusavio santykis ir jų reguliavimo dalykų tarpusavio atibojimas, taip pat pranešimas apie pastebėtas patyčias turėtų būti ne išimtinai tėvų, bet visų asmenų pareiga. Atsižvelgiant į tai, kad Kibernetinio saugumo įstatymas neregamentuoja su kibernetiniu saugumu nesusijusios informacijos talpinimo elektroninėje erdvėje, jos tvarkymo ar šalinimo klausimų, todėl Švietimo įstatyme turi būti nustatyta su patyčiomis susijusios informacijos pašalinimo iš elektroninių ryšių tinklo tvarka, įvardijamos už tai atsakingos institucijos ir jų įgaliojimai.

9. Projekto 8 straipsnio 1 dalimi keičiamo Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatas tikslingiau būtų dėti Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkte. Tuo atveju, jeigu psichologo konsultacija mokiniui būtų apibrėžta kaip sudėtinė psichologinės pagalbos dalis,

manytina, kad ir dabartinė Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkto redakcija analogiškas pareigas numato.

Ministras Pirmininkas

Švietimo ir mokslo ministras

Teisės skyriaus vedėja

Rūta Palevičienė
2016-08-25

Švietimo ir mokslo ministrė
Audronė Pitrienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai

2016-08-23 Nr. (1.6.)2T-999
I 2016-07-08 Nr. SR-3135

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391“ projektą (toliau – projektas), teikia šią teisinę išvadą.

1. Siūlytina pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. raštu Nr. (1.5.)2T-96 pateiktų rekomendacijų, kuriomis Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. vasario 4 d. pasitarimo protokolu Nr. 4 pasiūlė ministerijoms vadovautis rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektus, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų (toliau – Rekomendacijos), 3.5 papunktyje išdėstytą pasiūlymą patikslinti projekto 3 bei 9 punktus, projektu formuojamą Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją pagrindžiant konkrečiais ir aiškiais argumentais, atsisakant dėstomų abejonių ir pasvarstymų.

Kartu, atsižvelgiant į tai, kad tam tikros Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4391 (toliau – Įstatymo projektas) teisinio reguliavimo priemonės galėtų sukurti atitinkamų įstatymų nuostatų nesuderinamumą (projekto 3, 6, 7 punktuose ir 9 punkto antroje pastraipoje dėstomi argumentai), siūlytina įvertinti, ar projektu formuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicija neturėtų būti patikslinama pagal Rekomendacijų 1.4 papunktyje ar (ir) 2 punkte išdėstytus pasiūlymus.

2. Siūlytina projekto 3 ir 9 punktus patikslinti nuoseklumo aspektu (pvz., argumentus, susijusius su vienos iš smurto formų – vaiko nepriežiūros reglamentavimu, išdėstyti prie projekto

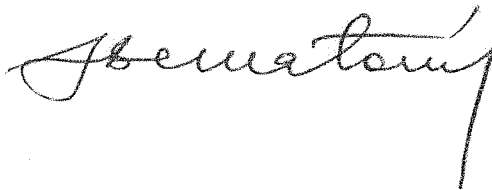

nuostatų dėl Įstatymo projekte apibrėžiamos *smurto* sąvokos, o argumentus dėl Įstatymo projekto 2 straipsnio 25 dalyje numatomų neaiškių sąvokų išdėstyti viename projekto punkte).

3. Pastebėtina, kad lieka neįvertintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2016 m. birželio 17 d. raštu Nr. (1.6.)2T-748 pateiktos teisinės išvados 5 ir 9 pastabos, bei 6 pastabos pirmame sakinyje išdėstytas pasiūlymas.

4. Teisės technikos aspektu siūlytina projekte nurodomus įstatymų pavadinimus patikslinti pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 15.1.2 papunkčio reikalavimus bei suvienodinti projekte nurodomų įstatymų pavadinimų dėstymo būdą (pvz., įvertinant tolimesnes projekto nuostatas, nėra aišku, kieno trumpinys yra nurodomas projekto 1 punkto antroje pastraipoje, o projekto 2 punkte antrą kartą nurodomas pilnas Lietuvos Respublikos *vaiko* teisių apsaugos pagrindų įstatymo pavadinimas, tačiau pateikiamas ne pilnas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso pavadinimas) Be to, siūlytina patikslinti iš esmės neaiškaus pobūdžio projekto 7 punkto paskutiniame sakinyje po kablelio dėstomas nuostatas.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

prie 15 klausimo (LRVpos.)

Patikslintas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS APLINKOS DEPARTAMENTO
ŠVIETIMO, MOKSLO IR KULTŪROS SKYRIAUS
PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-4391“ PROJEKTO Nr. TAP-16-1114(3), TAIS Nr. 16-6920(3) (TOLIAU – NUTARIMO
PROJEKTAS)

2016-08-26 Nr. NV-2705

1. Projekto rengėjas – Švietimo ir mokslo ministerija.

2. Projekto tikslas. Lietuvos Respublikos Prezidento pateiktame Švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projekte NR. XIIP-4391 (toliau – Įstatymas) siūlomi trys pagrindiniai pakeitimai:

1. Numatyti, kad smurto prevencinės programos turėtų būti vykdomos visose bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.
2. Užtikrinti, kad tiek smurtą patyręs, tiek smurtaujantis asmuo laiku gautų nemokamą psichologinę pagalbą.
3. Įtvirtinti nuostatą, kad ne rečiau kaip kas ketverius metus pedagoginiai darbuotojai privalo tobulinti kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.

Siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui ir tobulinti atsižvelgiant į šias pagrindines pastabas ir pasiūlymus:

- Įstatymo nuostatose nurodyti, kad **apsauga nuo smurto garantuojama visoje švietimo sistemoje**, o ne tik bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose (įtraukti visas tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus).
- Siekiant užtikrinti efektyvią apsaugą nuo smurto bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose, numatyti įpareigojimą, kad **bet kuris bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto atvejį privalo pranešti švietimo įstaigos vadovui**. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti bendrojo ugdymo mokyklos ar profesinio mokymo įstaigos darbuotojai, švietimo įstaigos vadovas apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau nei kitą darbo dieną praneša atitinkamoje savivaldybėje veikiančiai pedagoginei psichologinei tarnybai ar atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.
- Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūloma smurto formų sąvokas reglamentuoti kituose specialiuose įstatymuose (pvz., Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lygių galimybių įstatyme, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme, Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme), Švietimo įstatyme, esant poreikiui, apsiriboti tik nuorodomis į šiuos įstatymus.
- Apibrėžti Įstatyme minimos psichologo konsultacijos (kurią turi teisę neatlygintinai nedelsiant, bet ne vėliau nei per 5 darbo dienas gauti smurtavęs ir smurtą patyręs nepilnametis asmuo) santykį su psichologine pagalba. Taip pat lieka nepagrįstas Įstatyme tik nepilnamečių (smurtavusių ir smurtą patyrusių) išskyrimas, nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai.
- Tikslinti Įstatymo nuostatą, kuri įpareigoja švietimo įstaigos vadovą užtikrinti psichologinės pagalbos teikimą kitose įstaigose (pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba pas kitą psichologinės pagalbos teikėją), kurios jam nepavaldžios ir jis neturi teisės duoti valdingus nurodymus.
- Tikslinti nuostatas, kurios pagal siūlomą formuluotę nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai bei kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turima omenyje. Be to atsakomybę turėtų nustatyti įstatymai.
- Įstatymo 23² straipsnio nuostatos yra Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalykas. Tačiau apsisprendus šias nuostatas palikti Įstatyme, siūlytina numatyti, kad sužinojus apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį, **visų asmenų pareiga** (ne tik smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų)) apie tai **pranešti Vyriausybės įgaliojimai institucijai** (pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt).

3. Derinimas. Teikiamas Nutarimo projektas svarstytas 2016 m. liepos 5 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime ir iš esmės patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas. Neatsižvelgta į Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabą, kurioje nurodoma, kad neturėtų būti Seime svarstomam teisės akto projektui pritariama iš esmės, jei Vyriausybės nutarimų projektuose teiktini teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo pasiūlymai savo esme reikštų kokybiškai visiškai naujo teisinio reguliavimo siūlymą.

Į kitas Teisingumo ministerijos antrinėje išvadoje pateiktas pastabas iš esmės atsižvelgta.

4. Dalykinio vertinimo išvada. Teikiamas Nutarimo projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento reikalavimus.

Švietimo, mokslo ir kultūros skyriaus vyriausioji specialistė

Olga Feščenko

Olga Feščenko, tel. 8 706 63 800, el. p. olga.fescenko@lr.lt

prie 15 kl. (LEU posėdis)

SUREDAKUOTA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹, 23² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4391

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. birželio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-1559 „Dėl Įstatymų projektų išvadų“ 10 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymo projektui Nr. XIIP-4391 (toliau – Projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Projektą pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 2 straipsnis įpareigoja saugoti vaiką nuo bet kokio diskriminavimo. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 3 punktą nustato, kad kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeimyninės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau – Švietimo įstatymas) 5 straipsnyje įtvirtintas lygių galimybių principas, skelbiantis, kad švietimo sistema yra socialiai teisinga, ji užtikrina asmens teisių įgyvendinimą, kiekvienam asmeniui ji laiduoja švietimo prieinamumą, bendrojo išsilavinimo bei pirmosios kvalifikacijos įgijimą ir sudaro sąlygas tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują. Švietimo įstatymo 6 straipsnis nustato, kad švietimo sistema apima formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas), neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą), savišvietą bei švietimo pagalbą.

Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio pavadinimas leidžia manyti, kad nuo smurto bus apsaugomi tik dalyje švietimo įstaigų (tai yra bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose) besimokantys nepilnamečiai ir pilnamečiai asmenys, todėl reikėtų įtraukti visas, tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo įstaigas ir kitus švietimo teikėjus. Atsižvelgiant į minėtas teisės aktų nuostatas dėl nediskriminavimo, lygių galimybių principo įgyvendinimo bei švietimo sistemos sandarą ir kovos su smurtu svarbą, būtina pabrėžti, kad smurtas netoleruojamas visoje švietimo sistemoje ir tarp visų

amžiaus grupių asmenų, todėl Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnyje tikslinga būtų nurodyti, kad apsauga nuo smurto garantuojama visoje švietimo sistemoje.

Projekte tų pačių santykių dalyviams apibūdinti vartojamos skirtingos sąvokos (pavyzdžiui, „mokiniai, vaikai, nepilnamečiai, nepilnamečiai asmenys, mokiniai, asmenys, mokymo įstaigos bendruomenės nariai“; „pedagoginiai darbuotojai, darbuotojai, asmenys, mokyklų ir mokymo įstaigų darbuotojai, bendruomenės nariai, mokytojai“), tačiau apsaugos nuo smurto santykiuose dalyvaujantys subjektai turėtų būti nurodyti aiškiai, nes esant skirtingoms sąvokoms (nesant vartojamų sąvokų aiškumo) tam tikriems šių santykių dalyviams teisinis reguliavimas nebus taikomas arba bus taikomas skirtingai.

2. Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 5 straipsnis nustato, kad pagrindiniai policijos uždaviniai – nusikalstamų veikų ir administracinių pažeidimų (nusižengimų) prevencija, nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų atskleidimas, tyrimas ir kita. Čia reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad švietimo įstaigos, kiti asmenys, turintys duomenų apie būtinumą ginti vaiko teises ir interesus, privalo apie tai nedelsdami informuoti valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.250 straipsnio 1 dalis). Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, sužinojęs apie vaiką, kuris galimai nukentėjo nuo nusikalstamos veikos ir dėl to jam gali reikėti pagalbos, privalo pranešti apie tai policijai, savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui. Taigi tikslintinos Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 2 ir 4 dalys.

3. Projekto 1 straipsnio 1 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 21 dalyje siūloma įtvirtinti sąvokos „prevencinė programa“ apibrėžimą, tačiau toliau Projekte nenurodytas subjektas, atsakingas už tokių programų turinio ar kriterijų nustatymą, tvirtinimą ir įgyvendinimą.

4. Tiek smurto sąvoka, tiek įvairios smurto rūšys turi būti apibrėžtos labai aiškiai. Pateiktieji smurto rūšių apibrėžimai persidengia, todėl jų skirstymas neaiškus ir neatlieka reguliacinio vaidmens. Be to, Projekto nuostatomis siūlomus reglamentuoti klausimus šiuo metu, atsižvelgiant į įstatymų reguliavimo sritį, reglamentuoja (arba turėtų reglamentuoti) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas ir Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas. Pavyzdžiui, smurto sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (apimdama ir ekonominį poveikį), kuris būtų taikomas ir smurto, patirto mokyklos teritorijoje, atveju, todėl, priėmus Projekte siūlomą įstatymo pataisą, iš karto atsirastų kelių įstatymų nuostatų taikymo kolizija tiek identifikuojant patį smurtą, tiek taikant atitinkamas priemones.

Atsižvelgiant į tai, siekiant užtikrinti reguliavimo nuoseklumą ir išvengti normų kolizijos, Projekte siūlomos atitinkamos priemonės turėtų būti sistemiškai dėstomos anksčiau nurodytuose įstatymuose (juos pildant), o Švietimo įstatyme prireikęs pateiktos tik nuorodos į

šiuos įstatymus. Juo labiau kad kai kurios nuostatos – išskirtinai bendrojo pobūdžio ir neskirtos tik mokinių ar mokytojų apsaugai (pavyzdžiui, Projekto 1 straipsniu keičiamo Švietimo įstatymo 2 straipsnio naujos 25 dalies, Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio nuostatos).

Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte nurodyta atskira smurto forma – vaiko nepriežiūra. Atsižvelgiant į Projekte nustatytą šios smurto formos turinį ir sistemiškai vertinant ją su kitomis Projekte išskirtomis smurto formomis, manytina, kad vaiko nepriežiūra, tai yra vaiko atstovo pagal įstatymą vykdomas esminių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių, tiesiogiai nesusijusių su Švietimo įstatyme reglamentuojamais teisiniais švietimo srityje veikiančių subjektų santykiais, netenkinimas ar nepakankamas tenkinimas yra ne Švietimo įstatymo reguliavimo dalykas. Be to, ir kitose Projekto nuostatose akcentuojamas ir išskiriamas smurtas būtent tarp švietimo įstaigos mokinių ir (ar) darbuotojų, o ne vaiko atstovų pagal įstatymą smurtas prieš savo vaikus. Projekto 1 straipsniu keičiamo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 4 punkte vartojama neapibrėžta sąvoka „už vaiko priežiūrą atsakingas asmuo“. Neaiškus Projekto 1 straipsnio 3 dalimi pildomo Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalyje vartojamų sąvokų „socialinė sveikata“, „emocinė sveikata“, „dvasinė sveikata“ turinys.

5. Atsižvelgiant į Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio turinį ir nuostatas, turi būti tikslinamos Švietimo įstatymo 19 straipsnio nuostatos, pagal kurias psichologinė pagalba skirta išimtinai mokiniui, ir Švietimo įstatymo 23 straipsnio nuostatos, kurios reglamentuoja pagalbą mokyklai ir mokytojui, o psichologinės pagalbos ir pagalbos mokytojui ir mokyklai institutai (atsižvelgiant į jų paskirtį) sistemiškai įtraukti į Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnį. Be to, procedūriniai psichologinės pagalbos teikimo klausimai, nurodyti Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnyje, turėtų būti įgyvendinamųjų teisės aktų reguliavimo dalykas. Neatsižvelgta ir į tai, kad pagal Švietimo įstatymo 19 straipsnį psichologinę pagalbą teikia ir mokyklų psichologai.

Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą, reikėtų nustatyti Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalyje minimos psichologo konsultacijos santykį su psichologine pagalba, pačios konsultacijos gavimo tvarką (kas ją reglamentuoja) ir pateikti šių sąvokų apibrėžimus. Nepagrįstas Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 5 ir 6 dalyse nepilnamečių išskyrimas, nors teisę į psichologinę pagalbą turi visi mokiniai. Ši pastaba taikytina ir kitoms Projekto nuostatoms, kuriomis siekiama įtvirtinti tik nepilnamečių mokinių (ar jų atstovų) teises ir pareigas, susijusias su smurto prevencija švietimo įstaigose.

6. Švietimo įstatymo 59 straipsnis nustato mokyklos vadovo įgaliojimus. Pagal Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalį švietimo įstaigos vadovas veikia pagal įstatyme ir konkrečios įstaigos nuostatuose, pareigybės aprašyme nustatytą kompetenciją. Švietimo įstaigos vadovo atsakomybės klausimas gali būti sprendžiamas teisės aktuose nustatyta tvarka ir tik už jo, kaip įstaigos vadovo, nurodytų pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą, kitų

teisės aktų nuostatų pažeidimus. Pagal Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalį švietimo įstaigos vadovas privalo, tai yra turi pareigą užtikrinti, kad nepilnamečiai mokiniai kartu su juos lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą jam nepavaldžioje įstaigoje – pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba pas kitą psichologinės pagalbos teikėją. Minėta nuostata įpareigoja švietimo įstaigos vadovą užtikrinti psichologinės pagalbos teikimą kitose įstaigose, kurios jam nepavaldžios ir kurioms jis neturi teisės duoti valdingus nurodymus, bet atsakomybė galės būti taikoma jam. Todėl tikslintina Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 dalis.

Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 6 ir 7 dalyse siūlomos naujos priemonės, kurios nenurodytos Švietimo įstatymo 19 ir 23 straipsniuose, todėl turi būti sprendžiamas jų finansavimo klausimas ir svarstomos valstybės galimybės priimti naujus finansinius įsipareigojimus.

7. Projekto 4 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalies nuostatos nenustato savarankiško reguliavimo ir yra neapibrėžtos – neaišku, kokie straipsnyje nustatomi reikalavimai ir kokia atsakomybė (administracinė, baudžiamoji ar drausminė) turimi galvoje. Su asmens teisių ir laisvių turiniu ir jų įgyvendinimu susijusios nuostatos, įskaitant ir poveikio priemonių asmenims taikymą už tam tikras veikas, turi būti aiškiai įtvirtinamos įstatyme. Tačiau nei iš Projekto, nei iš kitų Lietuvos Respublikos įstatymų neaiškūs nei subjektai, kuriems poveikio priemonės gali būti taikomos, nei veikos, už kurias jos būtų taikomos, nei pačios taikytinos poveikio priemonės. Be to, formuluotė „gali būti taikomos poveikio priemonės“ nesuderinama su bendroju atsakomybės neišvengiamumo principu, nes suponuoja subjektyvią valdingus įgalinimus turinčio subjekto (nors jis Projekte ir nenurodytas) teisę spręsti, ar poveikio priemonės reikia, ar ji taikytina. Ši pastaba taikytina ir Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio 6 daliai.

8. Visos Projekto 5 straipsniu pildomo Švietimo įstatymo 23² straipsnio nuostatos yra Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo reguliavimo dalykas. Nusprendus šias nuostatas palikti Švietimo įstatyme, turėtų būti nustatytas Projekto nuostatų ir Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo tarpusavio santykis ir tarpusavyje atriboti jų reguliavimo dalykai, taip pat nustatyta, kad pranešti apie pastebėtas patyčias turėtų ne tik tėvai, bet visi asmenys. Kadangi Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymas nereglamentuoja su kibernetiniu saugumu nesusijusios informacijos pateikimo elektroninėje erdvėje, tvarkymo ar šalinimo, Švietimo įstatyme turi būti nustatyta su patyčiomis susijusios informacijos pašalinimo iš elektroninių ryšių tinklo tvarka, nurodytos už tai atsakingos institucijos ir jų įgaliojimai.

9. Projekto 8 straipsnio 1 dalimi keičiamo Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatas tikslingiau būtų dėstyti Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkte. Jeigu psichologo konsultacija mokiniui būtų apibrėžta kaip sudėtinė psichologinės pagalbos

dalį, tai ir esamos redakcijos Švietimo įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 3 punkte analogiškos pareigos nustatytos.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrienė